

การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ
ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

The Development of Lanna Pattern Bamboo Curl Folk Craft by
Decoupage Technique of The Community Ban Rong Can Chai,
Sarapee District Chang Mai Province

อนุสรณ์	ใจทน
ปิยะธิดา	สีหะวัฒนกุล
ดร.สุชีรา	ผ่องใส
กิตติ	ยอดอ่อน
อัมพวัน	ยันแสน

งานวิจัยงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ
ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

The Development of Lanna Pattern Bamboo Curl Folk Craft by
Decoupage Technique of The Community Ban Rong Can Chai,
Sarapee District Chang Mai Province

อนุสรณ์	ใจทน
ปิยะธิดา	สีหะวัฒนกุล
ดร.สุชีรา	ผ่องใส
กิตติ	ยอดอ่อน
อัมพวัน	ยันแสน

งานวิจัยงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่องานวิจัย	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง	
	ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	
คณะผู้วิจัย	อนุสรณ์	ใจทน
	ปิยะธิดา	สีหะวัฒนกุล
	สุชีรา	ผ่องใส
	กิตติ	ยอดอ่อน
	อัมพวัน	ยันแสน
คณะ	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	
ปีงบประมาณ	2562	

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) ออกแบบลวดลายไทยล้านนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดโดยใช้เทคนิคเคคูพาง 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า

ศึกษาและออกแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนา โดยเลือกจากแหล่งศาสนาสถานที่สำคัญจำนวน 3 วัด ได้แก่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดดวงดี และวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ซึ่งแต่ละวัดมีความโดดเด่นทางด้านงานศิลปวัฒนธรรมของชาวล้านนา ที่แตกต่างกันออกไป 1) วัดพระสิงห์วรมหาวิหารโดดเด่นทางด้านลวดลายปูนปั้น 2) วัดดวงดี โดดเด่นทางด้าน ลวดลายแกะสลักจากไม้ที่มีความงดงามอ่อนช้อย 3) วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร โดดเด่นทางด้าน ลวดลายคำหรือลายลงรักปิดทอง โดยได้นำทั้ง 3 วัด มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ และพัฒนาเป็นลวดลายที่ใช้ในการประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน มีความพึงพอใจความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการออกแบบ ด้านวิทยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย มีคะแนนความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด จากทุกข้อของการประเมิน สำหรับคะแนนเฉลี่ยรวมจากข้อที่ประเมินแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

Research Title: The Development of Lanna Pattern Bamboo Curl Folk Craft by Decoupage Technique of The Community Ban Rong Can Chai, Sarapee District Chang Mai Province

Researchers: Anusorn Jaiton, Piyathida Srihawattanakul, Sucheera Phongsai, Kittiy Yordon, Ampawan Yunsan.

Faculty: Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Fiscal Year: 2019

ABSTRACT

“The Development of Decoupaged Lanna Pattern Bamboo Curl Folk Craft by Ban Rong Don Chai Community in Sarapee, Chiang Mai of Thailand” research project’s objectives are 1) To design Thai Lanna pattern for decorates the decoupaged bamboo curl folk craft 2) To survey the decoupaged bamboo curl folk craft customers satisfaction 3) To provide the knowledge and technology on Decoupaged Lanna Bamboo Curl Folk developing The research instrument is a target satisfaction survey which has been analyzed on descriptive statistics .

Studied and designed unique Lanna patterns from 3 important religious places of Chiang Mai- Wat Pra Singha Woramahawihan, Wat Duang Dee, and Wat Chedi Luang which has their own different outstanding Lanna art. 1) Splendid stucco art from Wat Pra Singha Woramahawihan 2) Finely wood carving art from Wat Duang Dee 3) Brilliant Lacquer and gold leaves art from Wat Chedi Luang Woramahawihan Their outstanding Lanna art has inspired a new design which has developed to use for decorating the Lanna bamboo curl folk craft such as home decor, souvenirs, and home utensils.

25 targets of the satisfaction survey have been impressed on “The Development of Decoupaged Lanna Pattern Bamboo Curl Folk Craft by Ban Rong Don Chai Community in Sarapee, Chiang Mai of Thailand” research project. Considering on each field- subject curriculum, design, expert, materials, facilities, value and utility got the highest impressions scores. The overall averages also shows that every fields got the impression score on ‘most satisfied’.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ เกิดขึ้นและสำเร็จได้เพราะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทั้งนี้คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ที่ได้ให้การสนับสนุน รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงบุคลากร และคณะผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ความอนุเคราะห์ประสานงาน และสถานที่ ให้ความร่วมมือจนสำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประการ

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมเครื่องเงินไม้ไผ่ขัด	4
ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ขัดชุมชนบ้านร้องดอนชัย	6
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	
ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายล้านนา	10
ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน	13
ข้อมูลเกี่ยวกับงานแกะสลัก	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
เครื่องมือที่ใช้	21
วิธีการดำเนินการ	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผล	45
อภิปรายผล	45
ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 รางวัลและความเป็นมา	8
ภาพที่ 2.2 ผลิตภัณฑ์จักสารจากไม้ไผ่ขด	8
ภาพที่ 2.3 ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูล	9
ภาพที่ 2.4 ป้ายวัดเจติยหลวงวรวิหาร	13
ภาพที่ 2.5 พระวิหารหลวง	14
ภาพที่ 2.6 พระอัฐจารส พระพุทธรูปปฏิมาประธานในพระวิหารหลวง	14
ภาพที่ 2.7 พระธาตุเจติยหลวง	15
ภาพที่ 2.8 ต้นยางใหญ่	15
ภาพที่ 2.9 เจติยบุรพาจารย์	16
ภาพที่ 2.10 วิหารหลวงปู่มั่น	16
ภาพที่ 2.11 พระนอน	16
ภาพที่ 2.12 หอธรรม/พิพิธภัณฑ	17
ภาพที่ 2.13 กุ่มกัณฑ์	17
ภาพที่ 2.14 ป้ายวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	18
ภาพที่ 2.15 พระวิหารหลวง	19
ภาพที่ 2.16 พระอุโบสถ	20
ภาพที่ 2.17 หอไตร	20
ภาพที่ 2.18 ป้ายวัดดวงดี	21
ภาพที่ 2.19 วิหาร	22
ภาพที่ 2.20 พระอุโบสถ	23
ภาพที่ 2.21 พระเจติย	23
ภาพที่ 2.22 หอไตร	24
ภาพที่ 3.1 การออกแบบลวดลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา	29
ภาพที่ 3.2 การออกแบบลายลวดปูนปั้น ลวดลายปูนปั้นโบราณสถาน	29
ภาพที่ 3.3 การออกแบบลวดลายแกะสลัก ลวดลายประดับหน้าบัน	30
ภาพที่ 3.4 ลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา	32
ภาพที่ 3.5 ลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา	32
ภาพที่ 3.6 ลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบันของล้านนา	33
ภาพที่ 3.7 วัสดุ-อุปกรณ์	33
ภาพที่ 3.8 ขั้นตอนการปริ้นลายลงกระดาษทิชชู	34
ภาพที่ 3.9 ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวเดคูพาง	34
ภาพที่ 3.10 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ด้วยเทคนิคเดคูพาง	35

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.11 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ด้วยเทคนิคเดคูพาจ	35
ภาพที่ 3.12 วัสดุ-อุปกรณ์	36
ภาพที่ 3.13 ขั้นตอนการตกแต่งพวงกุญแจ	36
ภาพที่ 3.14 ขั้นตอนการติดเดคูพาจ	37

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ	31
ตารางที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ แบบถามสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของลวดลายล้านนา ที่ควรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	31
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย	39
ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร	41
ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการออกแบบ	41
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านวิทยากร	42
ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านวัสดุอุปกรณ์	42
ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	43
ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

บ้านร่องดอนชัย ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ทำนาเป็นหลักและใช้เวลาว่างจากการทำไร่ทำนา จึงหันมาทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านไม้ไผ่ขัดหรือคนในชุมชนเรียกว่า ครั้วรักครั้วหางหรือเครื่องเงินโดยการนำไม้ไผ่บางซึ่งเป็นไม้ไผ่พื้นถิ่นในชุมชนมาจักเป็นดอกเพื่อเป็นเครื่องใช้ในครั้วเรือน (ดอกคือไม้ไผ่ที่จักเป็นเส้นบางๆ ใช้สำหรับผูกมัดหรือสานสิ่งต่างๆให้เป็นรูปทรงตามที่ต้องการ) เช่น ถ้วยจาน ฯลฯ แล้วนำมาเคลือบด้วยยางเหนียว หรือ ยางรัก เพื่อป้องกันมิให้น้ำรั่วซึม ยางรัก เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตเครื่องเงิน ทำหน้าที่ประสานคล้ายกาวหรือเรซินทำให้โครงไม้ไผ่ของเครื่องจักสานให้มีความแข็งแรง ขณะเดียวกันเมื่อแห้งแล้วมีคุณสมบัติคล้ายพลาสติก น้ำซึมผ่านไม่ได้ และยังทำหน้าที่เป็นวัสดุเคลือบผิว และยืดอายุการใช้งานของเครื่องจักสานได้เป็นอย่างดี จากนั้น จึงตกแต่งผิวให้สวยงาม ด้วยการเขียนลวดลาย และได้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ทำจากไม้ไผ่ขัด เช่น พาน ชันโอ ชันดอก ชันโตก จาน ถาดใส่ของ โคมไฟ และแจกัน ในอดีตการทำไม้ไผ่ขัดในชุมชนบ้านร่องดอนชัยนั้น ชาวบ้านแทบทุกหลังคาเรือนสามารถทำได้ เนื่องจากมีการถ่ายทอดความรู้ของบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมา แต่ในปัจจุบันเนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตที่เร่งรีบไปตามภาวะสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนหันไปประกอบอาชีพอื่น และมีเพียง 15 ครั้วเรือนเท่านั้นที่ยังคงประกอบอาชีพไม้ไผ่ขัดนี้อยู่ ชุมชนบ้านร่องดอนชัยนั้น แต่เดิมนั้นทำกันในครอบครัวเล็กๆและแต่ละครอบครัวต่างก็ผลิตและจำหน่ายเองจนกระทั่ง ปี พ.ศ.2544 ชุมชนได้รับการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัด จึงได้มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานไม้ไผ่ขัด เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้สนับสนุนหลักในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีคุณภาพจนพัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จนถึงปัจจุบัน

เดคูพาจ (Decoupage) คืองานศิลปะประดิษฐ์เพื่อการตกแต่งแขนงหนึ่ง โดยใช้วิธีการฉีกกระดาษที่ตัดเป็นรูปร่างต่างๆและติดลงบนพื้นผิววัสดุ แล้วเคลือบเงาด้วยวาร์นิชหลายๆชั้น เดคูพาจ มาจากคำกริยา Decouper แปลว่า “ตัด” และ “ติด” ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการตัดหรือฉีกกระดาษที่มีลายสวยๆ ออกเป็นชิ้นๆ แล้วติดลงบนวัสดุต่างๆที่ต้องการตกแต่งบนตัววัสดุเช่น ไม้ กระเบื้อง ดินเผา เครื่องสาน กล่องโลหะ แล้วเคลือบด้วย น้ำมันเคลือบเงา (กิตติยา, 2547)

ในสมัยวิคตอเรีย พระนางวิคตอเรีย และดยุค ออฟ เวลลิงตันแห่งอังกฤษทั้งสองพระองค์ทรงโปรดงานศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งในสมัยนั้นจะเรียกงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้ว่า japanning ตามการเรียกดูที่ติดรูปเคลือบเงาซึ่งเป็นสินค้าส่งออกจากประเทศญี่ปุ่น ทั้งสองพระองค์ทรงโปรดสร้างสรรค์ผลงานและทรงเป็นนักสะสมผลงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นยุคที่เฟื่องฟูมากที่สุด เพราะเป็นยุคที่เทคโนโลยีการพิมพ์พัฒนาก้าวหน้ามาก สามารถพิมพ์ภาพสีเส้นสวยงามได้มากมาย แต่ความนิยมงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้และงานศิลปะแขนงอื่นๆ ก็ต้องหยุดชะงักลงในช่วงสภาวะสงครามจนราวศตวรรษที่ 20 งานศิลปะประดิษฐ์เพื่อการตกแต่งแขนงนี้ได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งและได้ถูกเรียกชื่อใหม่ว่า Decoupage อ่านว่า เดโคพาจ มาจากคำ decoup แปลว่า ตัด และในปัจจุบัน ศิลปะแขนงนี้ได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วโลกมากขึ้น รูปแบบของชิ้นงานได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ไม่เฉพาะในเรื่องรูปร่าง สีเส้น และรูปภาพที่จะนำมาใช้เท่านั้น แต่วิธีการและขั้นตอนก็ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบันมากขึ้นไปอีกด้วย (กรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม , 2559)

จากการศึกษาคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ กลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร่องดอนชัย ตำบลป่าบาง อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่ ได้สัมภาษณ์นายน้อย ทิพย์ปัญญา ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด ได้กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัดในปัจจุบันมีผู้ผลิตออกจำหน่ายมากมาย ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายรูปแบบคล้ายคลึง กันจึง ทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านร่องดอนชัยยังไม่โดดเด่นในเชิงภาพลักษณ์เท่าที่ควร ดังนั้นคณะผู้วิจัยมี แนวความคิดที่จะนำเอาเทคนิคที่มีชื่อเรียกว่าเดคูพาจ(Decoupage) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมในยุค ปัจจุบันมาพัฒนาต่อยอดโดยการศึกษาลายไทยล้านนาที่มีความเจริญงอกงามในอดีตมาผ่านกระบวนการพิมพ์ลาย ด้วยเทคนิค(เดคูพาจ)ผสมผสานลวดลายไทยล้านนาให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัดของชุมชนบ้านร่องดอนชัย และ ถ่ายทอดสู่กลุ่มชุมชนบ้านร่องดอนชัย ตำบลป่าบาง อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับตัว ผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าที่จะนำไปจัดจำหน่ายในชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ เป็นการ นำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับคนในชุมชนและผลิตในเชิง อุตสาหกรรมต่อไป ตามแนวดำเนินงาน เป้าหมายที่ 1 แผนงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ ภาคอุตสาหกรรมและวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมในสาขาที่ 4 ว่าด้วยเรื่องการบริหารข้อมูลค่าส่ง ข้อ 4.4 ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ คือการนำองค์ความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน) ถ่ายทอดและ ประยุกต์ใช้ไปยังภาคสังคมและชุมชนรากฐาน ยกกระดับความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพ ผลิตภาพมูลค่าเพิ่ม และสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่คุณค่า และผลักดันให้เกิดการนำไปสู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์และสามารถ แข่งขันในตลาดให้มากที่สุด และยังเป็นการเพิ่มทักษะด้าน วทน. ให้กับชุมชน สังคมและประชาชนในระดับพื้นที่ เป็นการเสริมสร้างท้องถิ่นและสามารถแก้ไขปัญหาการเข้าถึงนวัตกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และ นวัตกรรมที่เหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในธุรกิจและตอบสนองความต้องการทางตลาด ส่งผลให้ สังคม ชุมชน มีความมั่นคงทางอาชีพและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตแก่คนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของชาติรายประเด็นปี 2560 ตามประกาศจากภารกิจมาตรฐานระบบวิจัยที่เป็นการวิจัยเพิ่มมูลค่า และการบริการของชุมชน โอท็อป (OTOP) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในการเพิ่มประสิทธิภาพของ สินค้าโดยการนำศักยภาพรวมถึงภูมิปัญญาของพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทำให้ชุมชนเข้มแข็งต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 ออกแบบลวดลายไทยล้านนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัดโดยใช้เทคนิคเดคูพาจ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเดคูพาจ
- 1.2.3 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลวดลายล้านนาด้วย เทคนิคเดคูพาจ

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาและออกแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนา
- 1.3.2 ศึกษารูปแบบและประติมากรรมผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัดรูปแบบต่างๆของชุมชนบ้านร่องดอนชัย ตำบลป่าบาง อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่ 6 รูปแบบ
- 1.3.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ได้แก่
 - 1.3.2.1 กลุ่มชุมชนบ้านร่องดอนชัยตำบลป่าบาง อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.3.2.2 ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ อำเภอสарภัก จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.3.2.3 ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 25 คน

1.4 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ตัวแปรต้น

1.การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ได้แก่ -ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน -ผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก -ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน 2.กลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร่องตอยชัย
--

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจต่อผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วย เทคนิคเคคูพางในด้านต่าง -ด้านตัวผลิตภัณฑ์ -ด้านวัสดุที่นำมาใช้ -ด้านประโยชน์ใช้สอย -ด้านความคงทนแข็งแรง -ด้านราคา

1. 5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 นำผลจากการวิจัยมาบูรณาการด้านการเรียนการสอนวิชา หลักศิลปะเพื่องานคหกรรมศาสตร์ การประดิษฐ์ของขวัญของที่ระลึกในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์

ด้านสังคม

11.2 นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยถ่ายทอดสู่กลุ่มชุมชนบ้านร่องตอยชัย

11.2 เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

11.3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น

11.4 สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบ้านร่องตอยชัย

11.5 เป็นการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับคนในชุมชนเพื่อผลิตในเชิงอุตสาหกรรมต่อไป

ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์

11.6 การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านร่องตอยชัย โดยศึกษาการนำเอาลายไทยล้านนาที่ได้รับจากการศึกษามาออกแบบและพัฒนาเพื่อให้เข้ากับตัวผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนบ้านร่องตอยชัยให้มากที่สุด เป็นการเพิ่มอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์และเป็นสินค้าทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภค และเพิ่มรายได้ให้กับคนในกลุ่มชุมชนบ้านร่องตอยชัยอีกทั้งยังเป็นการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับคนในชุมชนเพื่อผลิตในเชิงอุตสาหกรรมต่อไป

ด้านนโยบาย

11.7 การวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการเพิ่มศักยภาพ ทางเศรษฐกิจของชุมชนเพิ่มพูนรายได้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้กับกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร่องตอยชัย และชุมชนบ้านร่องตอยชัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมเครื่องเงินไม้ไผ่ขด
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ขดชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
- 2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายไทยล้านนา
- 2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน
- 2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับงานเดคูพาจ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมเครื่องเงินไม้ไผ่ขด

2.2.1 ประวัติความเป็นมา

คำว่า “เครื่องเงิน” หมายถึง ภาชนะเครื่องมือของใช้ที่ผลิตขึ้นโดยชาวเชียงใหม่ ที่มีเชื้อสายสืบมาจากไทเขินแต่โบราณ คำนี้น่าจะบัญญัติขึ้นโดยคนไทยภาคกลางและข้าราชการจากส่วนกลางที่ขึ้นมาอยู่ในภาคเหนือ เมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้ว เพราะว่าคำนี้มีได้ปรากฏอยู่ในภาษาพื้นถิ่นเชียงใหม่และชาวเชียงใหม่แต่เดิมก็มีได้มีศัพท์เรียกที่จำกัดความเฉพาะที่ใกล้เคียงที่สุดจะเรียกเป็นวลี “ตัวฮักคว่าง”

ไทเขินคือชนพื้นเมือง หรือคนไทที่อยู่ในลุ่มน้ำเขินในแคว้นเชียงตุงเป็นชนกลุ่มหนึ่งในตระกูลไทยลื้อ ออกเสียงสำเนียงพื้นเมืองว่า “เขิน” ซึ่งแปลว่าย่อนขึ้น ชัดขึ้น หรือผืนเพราะว่าแม่น้ำสายนี้ย่อนขึ้นทางเหนือก่อนที่จะรวมกับแม่น้ำโขง ปัจจุบันเชียงตุงอยู่ในรัฐฉานตะวันออกของพม่าเมื่อครั้งพญากาวิละแห่ง “ราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน” ของล้านนา ทำการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ขึ้นมาจากการปกครองของพม่าในยุคต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการนำไพร่พลไปรบเพื่อเอาผู้คนพลเมืองที่พูดภาษาตระกูลไทด้วยกันจากรัฐฉานและสิบสองปันนามาขดเซยประชากรที่ล้มหายตายจากไปเนื่องจากสงครามกับพม่า ภาษาทางเหนือเรียกว่า “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ชาวไทเขินผู้มีความสามารถทางหัตถกรรมเครื่องเงินจึงนำมาอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่ครั้งกระนั้นเป็นต้นมา

เครื่องเงินคือภาชนะเครื่องมือใช้ที่มีโครงเป็นเครื่องจักสานโดยหลักการเครื่องเงินส่วนใหญ่มีโครงเป็นไม้ไผ่สาน ชั้นแรกจะทำหน้าที่ยึดโครงสร้างให้เกิดความมั่นคง ชั้นต่อ ๆ ไปเป็นการตกแต่งพื้นผิวภาชนะให้เรียบ ชั้นสุดท้ายเป็นการตกแต่งให้สวยงามเช่น การเขียนลวดลาย การปิดทอง หรือการชุดผิวให้เป็นร่องลึก แล้วฝังรักสีให้เป็นลวดลายสวยงามถ้าเป็นของใช้ทั่ว ๆ ไปจะมีน้ำหนักเบานิยมใช้รักสีดำและสีแดงตกแต่ง ถ้าเป็นของใช้ในพิธีหรืองานตกแต่งเชิงศิลปะจะมีการใช้ทองคำเปลวมาประดับมากขึ้น บางครั้งมีการปั้นกดรูปพิมพ์รักให้เป็นลวดลายเพื่อเพิ่มความงดงามให้แก่ภาชนะประเภทของเครื่องเงินที่เป็นที่รู้จักและเผยแพร่หลายได้แก่ เขียนหมากพาน ชันโอ ชันน้ำ ถาด และจากของที่ระลึก คุณสมบัติสำคัญของเครื่องเงินคือน้ำหนักเบายืดหยุ่นได้บ้างไม่แตกหักเสียหายทันทีทันใด วัสดุที่ใช้ในการผลิตหาได้ง่ายโดยทั่วไปในท้องถิ่น เทคนิคประกอบและการตกแต่งไม่สลับซับซ้อนจนเกินไปอีกทั้งยังสนองตอบรสนิยมและหน้าที่ใช้สอยในชีวิตประจำวันของชาวเอเชียได้ดีเยี่ยม

2.2.2 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขด

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขด จากเดิมวัสดุที่ใช้ในการทำเครื่องเงินไม้ไผ่ขดไม่ยากเท่าปัจจุบัน อดีตใช้เพียงไม้ไผ่เฮียะที่หาได้ตามท้องถิ่น โดยการนำไม้ไผ่ที่ได้มาตัดแยกลำป่องโดยตัดข้อต่อไม้ไผ่ทั้ง นำลำป่องที่ได้มาจักเป็นดอกและขดขึ้นรูปจะได้โครงผลิตภัณฑ์ จากนั้นนำมาลงรักเคลือบเนื้อไม้และปิดร่องห่าง

ของเนื้อไม้ และปิดทองหรือแต่งลวดลายด้วยแผ่นทองคำเปลว แต่ด้วยความเจริญของงานมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้นทุนราคายากมากขึ้นและมีราคาสูง จึงทำให้ผู้ผลิตต้องหาวัสดุตัวอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงและราคาถูกกว่าเดิมเพื่อใช้ทดแทนยางรัก ปัจจุบันวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่มชใช้ในการทำไม้ไผ่ขัดประกอบด้วย ไม้ไผ่ ไม้ไผ่ที่ใช้คือ ไม้เหียะ ซึ่งมีลักษณะเนื้อนิ่มมีขนาดลำป่องยาวและมีขนาดใหญ่มีการสปริงตัวดีง่ายต่อการขัดขึ้นรูปให้มีความแน่นของตัวผลิตภัณฑ์จึงสามารถทำให้ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่ใหญ่ได้ และมีอายุการนำไปใช้ประมาณ 1 ปีครึ่งถึง 2 ปี ก่อนนำไม้เหียะมาใช้จะต้องนำไม้ไผ่ไปตากแดดให้เนื้อไม้แห้งก่อน เพื่อให้สะดวกต่อการนำมาจักตอกและไม่เป็นเชื้อราถ่ายไม้ไผ่ที่นำมาผลิตนั้นจะมีพ่อค้าคนกลางนำมาจำหน่ายถึงแหล่งผลิตซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดพะเยา

2.2.3 ขั้นตอนในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด

ขั้นตอนในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด โดยเริ่มจากการจักตอก การขัดไม้ไผ่ การจุ่มน้ำผสมกาแล็กส์ ลาเท็กซ์ กาวทาซีลีย์ การทำดินสอพอง และการลงสี ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนได้ดังภาพด้านล่างนี้

แผนผังแสดงขั้นตอนในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด

การจักตอก เป็นขั้นตอนแรกในการผลิตไม้ไผ่ขัดโดยการนำเอาไม้ไผ่เหียะมาจักตอก (จัก คือ การผ่าไม้ไผ่ให้เป็นเส้น) (ตอก คือ ไม้ไผ่ที่ได้จากการจักให้เป็นเส้นๆแล้ว) มีขนาดความหนาประมาณ 1 มิลลิเมตร ผู้ผลิตไม้ไผ่ขัดจำใช้สายตาในการกะขนาดเอง ตามความชำนาญของแต่ละคน ความยาวของตอกจะเท่ากับลำป่องของไม้ไผ่หรืออาจจะยาวประมาณ 80-100 เซนติเมตร ส่วนความกว้างจะขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปขัดเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทไหน

การขัดไม้ไผ่ โดยการนำตอกมาขัดต่อให้เป็นชิ้นๆ ซึ่งจะต้องขัดให้แน่น การขัดไม้ไผ่เพื่อให้ได้ตัวผลิตภัณฑ์ จะต้องทำการขัด 3 ส่วนเข้าด้วยกัน คือ ส่วนฐานของพาน ส่วนตัวของพานและส่วนเอวของพาน ต่อมาจะเป็นการสานเพื่อใช้เป็นส่วนของแผ่นรองตัวพาน แล้วจึงนำส่วนประกอบทั้งหมดมาขึ้นรูปให้เป็นตัวพาน ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้จะใช้มือในการทำทั้งสิ้น

การจุ่มน้ำผสมกาวลาเท็กซ์ นำโครงไม้ไผ่ที่ขัดแล้วไปจุ่มในน้ำที่ผสมกาวลาเท็กซ์จากนั้นนำมาผึ่งแดดให้แห้งใช้เวลาประมาณครึ่งวันขึ้นอยู่กับแสงแดด

การทำขี้เลื่อย เป็นการนำโครงไม้ไผ่ขัดที่แห้งแล้วมาทำขี้เลื่อยไม้สาก ซึ่งผสมกับน้ำกาวลาเท็กซ์และยากันมอด เพื่อปิดรอยเนื้อไม้ไผ่ให้ติดกันแล้วนำไปผึ่งแดดประมาณ 1 วัน เมื่อแห้งแล้วนำมาขัดด้วยกระดาษทราย เพื่อให้โครงไม้ไผ่ขัดที่มีผิวเรียบ

การทาดินสอพอง เป็นการนำโครงไม้ไผ่ขัดมาทาด้วยดินสอพองผสมกับกาวลาเท็กซ์และน้ำ จากนั้นนำมาขัดด้วยกระดาษทรายที่ไม่มีเนื้อทรายแล้วหรือ เหลือเนื้อทรายติดอยู่เพียงเล็กน้อย ขัดผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่จนได้ผิวโครงไม้ไผ่ที่เรียบ

การลงสี เป็นการนำเอาผลิตภัณฑ์มาลงสีน้ำ (สีด้าน) ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้สีแดงทาบริเวณด้านนอกของตัวพานและใช้สีดำทาบริเวณด้านในของตัวพาน นำมาผึ่งแดดให้แห้งและขัดด้วยกระดาษทรายเก่าที่ไม่มีเนื้อทราย เพื่อให้ได้ผิวของผลิตภัณฑ์ที่เรียบ ลงสีน้ำมันอีกจำนวน 2 ครั้งเพื่อให้เกิดความมันวาว จากนั้นสามารถนำผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัดออกจำหน่ายได้ หรือหากต้องการลดราคาเพิ่มเติมสามารถทำต่อจากขั้นตอนนี้อีก โดยการเขียนลายเพิ่มเติมซึ่งเดิมซึ่งส่วนใหญ่ลายที่ใช้เขียนจะเป็นลายไทยโบราณ

จากการศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหัตถกรรมเครื่องเงินไม้ไผ่ขัด เครื่องเงิน หมายถึง ภาชนะเครื่องมือของใช้ที่ผลิตขึ้นโดยชาวเชียงใหม่ ที่มีเชื้อสายสืบมาจากไทเขินแต่โบราณ ไม้ไผ่ที่นำมาจักตอกส่วนใหญ่คนในชุมชนใช้ไม้เสี้ยน เพราะไม้ไผ่เสี้ยนมีลักษณะเนื้อนิ่มมีขนาดลำป่องยาวและมีขนาดใหญ่มีการสปริงตัวดีง่ายต่อการขัดขึ้นรูปให้มีความแน่น และมีอายุการนำไปใช้งานที่นานด้วยเหตุผลนี้เองภูมิปัญญาของท้องถิ่นในเรื่องไม้ไผ่ขัดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญในการอนุรักษ์ไว้และสืบทอดต่อไป

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ขัดชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

2.2.1 ประวัติความเป็นมา

ชุมชนบ้านร้องดอนชัย ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนท้องถิ่นเล็กๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากความเจริญในตัวเมืองเชียงใหม่มากนัก แต่ยังคงรักษาวิถีชีวิตที่สงบแบบพื้นถิ่นทางภาคเหนือ ผ่านการสืบสานงานพื้นบ้านคืองานหัตถกรรมจักสานที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์อันภาคภูมิใจของชาวบ้านป่าบงทุกคน และถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้คิดค้น สืบส่งต่อกันมาตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนผ่านมายังรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน จากงานหัตถกรรมไม้ไผ่ขัดที่เลื่องชื่อของชุมชนบ้านร้องดอนชัย ตำบลป่าบง ทำให้ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นตำบลป่าบงได้เรียนรู้การบริหารงานแบบการรวมกลุ่ม และพัฒนาต่อยอดเป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมไม้ไผ่ขัด ซึ่งศูนย์การเรียนรู้นี้ได้ทำหน้าที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมจักสานที่กำลังสูญหายไป เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสืบสานภูมิปัญญางานหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ ก่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเพื่อผลิตออกจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเผยแพร่ความรู้ภูมิปัญญาด้านการจักสานให้กับเด็กและเยาวชน ตลอดมา

กลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร้องดอนชัย ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่มีนายนิยม ทิพย์ปัญญา ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด และมีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 15 ครอบครัวและมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและจัดจำหน่ายมากมายเช่น โคมไฟ อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์ที่ใช้ตกแต่งบ้าน และผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย เกิดจากการต่อยอดความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในตำบลป่าบง ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพหัตถกรรมจักสานเป็นหลัก โดยมีการลงมือผลิตลงมือทำในระยะเวลาเริ่มต้น ประกอบกับการช่วยเหลือหนุนเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบล นำไปสู่การเกิดศูนย์ดังกล่าว และจัดได้ว่าเป็นศูนย์ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ชุมชนรุ่นต่อไป จากกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร้อง

ดอนชัย มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมปลูกฝังและสืบทอดภูมิปัญญาด้านงานหัตถกรรมจักสานสู่เยาวชนรุ่นหลัง โดยเทศบาลตำบลป่าบง ได้บรรจุกิจกรรมโครงการด้านการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น มุ่งเน้นให้กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดรูปแบบกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอ้อยสอนหลาน ถักสานเครื่องจักสานล้านนา ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการจักสานสู่ลูกหลาน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ตระหนักว่าตนมีศักยภาพและมีคุณค่าต่อชุมชนและสังคม ทั้งยังสร้างความสุขให้กับคนในชุมชน ตลอดจน การส่งเสริมด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนต่อไป ที่เทศบาลตำบลป่าบงสนับสนุนให้กลุ่ม องค์กรภายในชุมชนไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นที่ประสบความสำเร็จด้านการจักสานเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ

นอกจากนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านร่องดอนชัย ยังช่วยพัฒนารายได้ชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยรวบรวมผู้ที่มีความสนใจ ด้านการจักสานมาร่วมกันผลิตชิ้นงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และขยายต่อไปยังแต่ละตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสารภี นำไปสู่การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่เป็นเอกลักษณ์ ของตำบลป่าบง เข้าร่วมการจัดแสดงผลงานนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งภายในชุมชน และนอกชุมชน ตลอดจนนำผลงานไปจัดแสดงในโอกาสต่าง ๆ ในระดับจังหวัด ประเทศ และต่างประเทศอีกด้วย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และช่วยประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP ในระดับ 5 ดาว ด้านงานหัตถกรรมจักสานที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน คนในหมู่บ้านมีงานทำและมีรายได้ ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น เกิดอาชีพนอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมในท้องถิ่นชุมชนบ้านร่องดอนชัย ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนท้องถิ่นเล็กๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากความเจริญในตัวเมืองเชียงใหม่มากนัก แต่ยังคงรักษาวิถีชีวิตที่สงบแบบพื้นถิ่นทางภาคเหนือ ผ่านการสืบสานงานพื้นบ้านคืองานหัตถกรรมจักสานที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์อันภาคภูมิใจของชาวบ้านป่าบงทุกคน และถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้คิดค้น สืบสมตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนผ่านมายังรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน

2.2.2 ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ขด

เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมล้านนาที่ทำจากไม้ไผ่ขงซึ่งนำมาขดให้ได้แบบประวัติศาสตร์การทำไม้ขดล้านนาคือเป็นผลิตภัณฑ์ที่สืบทอดภูมิปัญญากันหลายชั่วอายุคนที่มีความชำนาญในด้านนี้โดยเฉพาะจนมีความผูกพันกับการดำรงชีวิตของคนไทยล้านนาตั้งแต่สมัยก่อนต่อมาได้มีการพัฒนาบูรณาการกับการทำเครื่องเงินของล้านนาไทย ไม้ไผ่ขดใช้เป็นของประดับตกแต่ง เป็นภาชนะบรรจุดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง ประดับไว้ตามสถานที่บริการทางสรรพสินค้า ร้านค้าและบ้านเรือนที่อยู่อาศัยตลอดจนใช้ในการจัดงานพิธีกรรมทางขนบธรรมเนียมประเพณีล้านนาปัจจุบันผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขดได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้นและมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็นที่ต้องการของตลาด ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขดได้มาตรฐาน ระดับสี่ดาว เมื่อปี พ.ศ. 2549 จากกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยและสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่ขดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐานเลขที่ มผช.188/2546 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2549 จากเลขานุการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ภาพที่ 2.1 รางวัลและความเป็นมา

ภาพที่ 2.2 ผลิตภัณฑ์จักสารจากไม้ไผ่

2.2.3 การลงพื้นที่ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 2.3 ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูล

สรุป หลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้สอบถามนายน้อย ทิพย์ปัญญา หัวหน้ากลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ชุด โดยได้กล่าวถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาตลอดระยะเวลา 20 ปี และยินดีให้คณะผู้วิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ ซึ่งได้แบ่งผลิตภัณฑ์ตามการใช้งาน ได้แก่ ของตกแต่งบ้าน เช่น แจกัน โคมไฟ โต๊ะ เก้าอี้ ถังขยะ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ ถาดใส่ผลไม้ จาน ที่รองแก้ว ที่ใส่กระดาษเช็ดปาก และผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก ได้แก่ พวงกุญแจ คณะผู้วิจัยเห็นว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็น

แบบเรียบไม่มีลวดลาย การเพิ่มลวดลายให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิคเคคูพาจในลวดลายล้านนาจากแหล่งโบราณสถานสำคัญ ในเชียงใหม่ เพื่อให้มีความสวยงามและเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคมากขึ้นจากลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา จากวัดเจดีย์หลวง วัดพระสิงห์ และวัดดวงดี ซึ่งแต่ละวัดมีความโดดเด่นทางด้านงานศิลปวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน วัดเจดีย์หลวง โดดเด่นทางด้านลายคำหรือลายรักขิปิตทอง, วัดพระสิงห์ โดดเด่นทางด้าน ปูนปั้น, วัดดวงดี โดดเด่นทางด้าน ไม้แกะสลัก ที่มีความงดงามอ่อนช้อย

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายไทยล้านนา

การออกแบบลวดลายมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน พร้อมๆกับวิวัฒนาการของมนุษย์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ การต่อสู้แย่งชิงพื้นที่ในการดำรงชีวิต การล่าสัตว์เพื่อหาอาหารประทังชีพ ตลอดจนความหวาดกลัวในสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ ทำให้เกิดการค้นหาสิ่งยึดเหนี่ยวที่จะสร้างขวัญและกำลังใจให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเผชิญกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ จึงก่อให้เกิดการสร้างสรรคผลงานศิลปะต่างๆ ขึ้นมา ก่อนที่มนุษย์จะมีพัฒนาการจนสามารถสร้างผลงานศิลปะได้หลากหลายชิ้นนั้น เชื่อกันว่าการสร้างลวดลายบนร่างกาย ใบหน้าของมนุษย์นั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบลวดลายก่อนที่จะนำไปใช้พื้นผิวของวัสดุอื่นภายหลัง เพราะความต้องการในการกระตุ้นจิตใจให้อีกเสริมสร้างความกล้าและน่าเกรงขาม เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่จะลดทอนขวัญกำลังใจของคู่ต่อสู้ ในปัจจุบันก็ยังมีชนเผ่าพื้นเมืองบางกลุ่มในเอเชีย อาฟริกา ออสเตรเลีย อเมริกา และอินเดีย ออกแบบลวดลายบนร่างกายเพื่อใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่ออยู่ หลังจากนั้นจึงเกิดการขีดขีดเส้นสายต่างๆลงบนอาวุธและเครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ จนเกิดการออกแบบลวดลายเขียนสีบนผนังถ้ำและเพิงผา จากการขุดค้นพบผลงานต่างๆ ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ทั่วโลก บ่งบอกให้รู้ถึงความสามารถในการคิดค้น สร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่างๆ ขึ้นมาปลูกปลอบจิตใจ การขีดเขียนสีหรือการทำลวดลายบนพื้นหินจะถูกเรียกโดยรวมว่า ศิลปะถ้ำ (Cave art) หรือ ศิลปะบนหิน (Rock art)

ลวดลายล้านนาหรือลวดลายประดับของล้านนา ลักษณะของวิหารล้านนาโดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือ การไม่นิยมทาฝ้าเพดาน แต่ชอบที่จะเปิดให้เห็นโครงสร้างไม้ ที่ประกอบขึ้นอย่างมีระเบียบ ประณีต และนิยมการประดับตกแต่งในส่วนของโครงสร้าง ตลอดจนผนังภายในพระวิหารด้วยลวดลายลงรักปิดทองอย่างมีระเบียบสอดคล้องกับโครงสร้างทั้งหมด ซึ่งลวดลายสีทองเหล่านั้นจะเปล่งประกายอยู่ในความมืดสลัว เป็นความงดงามที่ให้ความรู้สึกถึงความศักดิ์สิทธิ์ ความศรัทธา และความสุขสงบได้อย่างดี นับเป็นแบบแผนของงานศิลปกรรมล้านนาอย่างหนึ่งที่พบอยู่เสมอ ลวดลายลงรักปิดทองประดับอาคารทางศาสนาดังกล่าวนี้นักล้านนามักจะ เรียกว่า “ลายคำ” ดังปรากฏเรียกชื่อพระวิหารที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญของวัดพระสิงห์วรวิหาร เชียงใหม่ ซึ่งภายในมีงานประดับลวดลายลงรักปิดทองอย่างงดงามว่า วิหารลายคำ

2.3.1 งานลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา ลักษณะลวดลายลงรักปิดทองหรือลายคำที่พบโดยทั่วไปในล้านนานั้น มักจะ นิยมทาลวดลายปิดทองลงบนพื้นสีแดงชาด ซึ่งในภาคกลางจะเรียกว่า “ปิดทองร่องชาด” และ พบว่าเทคนิคในการทำลวดลายลงรักปิดทองหรืองานลายคำจะมีอยู่ 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เป็นลวดลายที่ทำด้วยเทคนิคปิดทองลงบนพื้นรัก ตามร่องฉลุของลวดลายบนกระดาษหรือแม่พิมพ์ลายฉลุ (Stencil) ซึ่งจะคล้ายคลึงกับเทคนิคปิดทองของงาน ช่างไทยในภาคกลาง ที่เรียกว่า “ปิดทองลายฉลุ” ดังนั้นในที่นี้จะเรียกงานลายคำในเทคนิคนี้ว่า งานปิดทองลายฉลุด้วย วิธีการนี้เป็นวิธีที่ง่ายและทำได้รวดเร็ว มักนิยมใช้ทำลวดลายที่ซ้ำๆกัน

วิธีที่ 2 เป็นเทคนิคลายขีด เป็นวิธีการทำลวดลายโดยใช้การขีดเส้นลงบนพื้นที่ที่ปิดทองไว้แล้ว เทคนิคแบบนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการทำลวดลายบนผิวภาชนะเครื่องรักหรือเครื่องเงินของเชียงใหม่ด้วยวิธีการขีดลายหรือที่เรียกว่า “ฮายดอก” หรือ “ฮายลาย” ซึ่งเส้นที่เกิดจากการขีดเอาผิวทองด้านบนออกจะเกิดเป็นเส้นลวดลายสีเข้มหรือสีแดงของชาดบนพื้นทอง ลวดลายที่ปรากฏจึงมีลักษณะเหมือนกับการเขียนภาพ

ลายเส้นบนพื้นสีทองซึ่งจะมีเส้นที่เป็นอิสระและมีรายละเอียดของลวดลายมากกว่าปิดทองลายฉลุ งานลายคำในเทคนิค ลายขุดนี้ พบว่าเป็นเทคนิครุ่นเก่าที่นิยมประดับอยู่บริเวณเสาหลวง โดยเฉพาะในส่วนที่เป็น ลายเชิงเสาของวิหารที่มีอายุอยู่ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 21-22 ที่วิหารพระพุทธรูป วิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา และวิหารวัดเวียง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

วิธีที่ 3 เป็นเทคนิคผสมระหว่างเทคนิคลายขุดกับปิดทองลายฉลุ ซึ่งจะเป็นลวดลายปิดทองที่มีการขุดเส้นหรือแต่งเติมเส้นให้มีรายละเอียดมากขึ้น มักพบในภาพบุคคล เทวดา และสัตว์ ตลอดจนในลายกระหนกและดอกไม้ใบไม้อีกด้วยเทคนิคดังกล่าวนี้จะเป็นลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของงานลายคำ ล้วนพบว่าเป็นที่นิยมมากที่สุดและ ปรากฏมีอยู่ในทุกช่วงเวลา

2.3.2 ลวดลายปูนปั้นโบราณสถาน ที่มีลวดลายปูนปั้นประดับมักจะเป็นเจดีย์ทรงปราสาท ลวดลาย มักจะประดับอยู่ในบริเวณส่วนฐานและเรือนปราสาทเป็นส่วนมาก ซึ่งรายละเอียดของ ลวดลายที่ปรากฏประกอบด้วย ลวดลายประดับซุ้มจะนำลักษณะของซุ้มจะนำระยะนี้จะเป็นจะนำซ้อน และจะนำชั้นลด ลายหน้ากระดาน มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น ลายหน้ากระดานประเภทยอด ดอกไม้ในกรอบช่องกระจก ลายหน้ากระดานเครือเถา และลายหน้ากระดานลายดอก เป็นต้น ลวดลายประดับมุมหรือลายกาบประดับมุม เป็นลวดลายประดับที่พบ เฉพาะเมืองเชียงใหม่ ในส่วนของประติมากรรม ลายกระหนก ลายกระหนกแบ่งตามลักษณะได้ 2 รูปแบบ คือแบบหัวม้วน โค้งเกือบเป็นวงกลมทั้งส่วนตัวหางและยอด แบบที่สอง หัวม้วนต่อยอดแหลม ประติมากรรมปูนปั้น ในกลุ่มของประติมากรรมนั้นหลักฐานที่ยังหลงเหลืออยู่ได้แก่ พระพุทธรูป เทวดา ครุฑ สิงห์ หน้ากาลหรือเกียรติมุข และคชสีห์ ลวดลายรูปเทวดา ประติมากรรมรูปเทวดาปูนปั้นของล้านนา พบในสถาปัตยกรรมหลายแห่ง ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 พบที่ วิหารเจดีย์ยอด กับมณฑปพระแก่น จันทน์แดง มณฑปภายในวิหารวัดพระธาตุจอมทอง และเจดีย์วัดโลกโมฬี จังหวัดเชียงใหม่ ลวดลายรูปสัตว์ ลวดลายรูปสัตว์ประดับโบราณสถานล้านนา ประกอบด้วย รูปหงส์ และนาค ที่ประดับซุ้มประตู หรือซุ้มจะนำลวดลายปูนปั้น ลวดลายปูนปั้นประดับโบราณสถานล้านนา ที่ปรากฏมีอยู่ หลายรูปแบบ ได้แก่ ลวดลายพันธุ์พฤกษา ลายเมฆ ลายหิ้งยู่ ลายกรอบช่องกระจก ลาย ดอกไม้ ลายกระหนก กรอบซุ้มจะนำบัวคอเสื้อ ประจำยามอก และบัวเชิงล่าง ลายกาบ ลวดลายประดับล้านนาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 ล้านนาในช่วงนี้อยู่ในช่วงล่มสลายและ พื้นฟูบ้านเมืองขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ตัวอย่างของศิลปะสถาปัตยกรรมจึงมีอยู่น้อยมาก อย่างไรก็ตามจากผลงานการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน นับตั้งแต่งานวิทยานิพนธ์ของพนมบุตร จันทรโชติ เรื่อง “การศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรมทางศาสนาของเมืองเชียงใหม่ในพุทธศตวรรษที่ 24” และบทความของจิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา เรื่อง “กระหนกล้านนา” รวมทั้งงานวิจัยของ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังปรากฏในหนังสือเรื่อง “หอไตรวัดพระสิงห์ ประวัติ ลักษณะศิลปกรรมและแนวทางอนุรักษ์” ได้ทำให้ทราบถึงรายละเอียดบางส่วนของลวดลายประดับล้านนา ในช่วงเวลานี้อยู่บ้าง ดังนี้ ลวดลายรูปสัตว์ พบว่ารูปสัตว์เหล่านี้จะเป็นงานในลักษณะปูนปั้นและสลักไม้ ได้มีการคัดเลือกเอาสัตว์ที่เป็นมงคลและสามารถปกป้องสิ่งชั่วร้ายมาใช้ สัตว์ที่นิยมนำมาประดับ ได้แก่ มอม สิงโต สิงห์ นรสิงห์ คชสีห์ เหมราช กาสรสิงห์ สิงห์รามังกร กิเลน เงือกน้ำ เสือ ช้าง กวาง ละมั่ง นกยูง ค่าง และปลา ประติมากรรมปูนปั้นเหล่านี้ ได้รับอิทธิพลจาก ลวดลายรูปสัตว์ในศตวรรษที่ 20-21 เป็นอย่างมาก โดยมีการปรับปรุงให้เหมาะสม ใน ขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลของจีนเข้ามาเกี่ยวข้องใหม่อีกครั้ง ดังปรากฏลวดลายรูปเพิงฮว่าง หรือมังกร นอกจากนี้ยังปรากฏลวดลายมงคลของจีน ลายที่นิยมมากได้แก่ ลายยู่ยี่ เป็นต้น ลวดลายรูปเทวดา ลวดลายเทวดาปูนปั้นที่หอไตรวัดพระสิงห์ ซึ่งประดับอยู่ที่ผนังอาคารชั้นล่าง ของหอไตร โดยรอบมีจำนวนทั้งสิ้น 16 องค์ จะประทับยืนประนมหัตถ์อยู่บนฐานดอกบัว มี เพียงสององค์ที่ถือดอกบัวประทับยืนบนหลังสิงห์ และอีกองค์หนึ่งทำท่ากำลังเหาะ รูปเทวดา เหล่านี้มีเค้าว่าน่าจะได้รับรูปแบบมาจากวิหารเจดีย์ยอดวัดมหาโพธาราม นอกจากนี้ลวดลายที่ปรากฏอยู่ในหอไตรวัดพระสิงห์ ยังปรากฏมีลวดลายอีก หลายประเภท เช่น ลวดลายปูนปั้นสไตล์จีน ปิดทอง เป็นลวดลายดอกจันแปดกลีบ ลายหม้อปुरुณฆะ ลายเมฆ ลวดลายสลักไม้

นาคะตัน เป็นรูปพญานาคและพญาลวง โดยตัวดี ทางออกข้างนอก ลวดลายฉลุไม้ เป็นลวดลายแก้วชิงดวง ลวดลายปูนปั้นปิดทองประดับ กระจกที่ประกอบด้วย ลายกลีบบัวที่เป็นแบบกรอบโค้งเรียบและโค้งหยัก ลายบัว ปลายเสา แบบบัวจงกลในศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ กาบบนและกาบ่างเป็นทรงสามเหลี่ยม ภายในกรอบประดับ ดอกทรงใบเทศ ประจำยามอก เป็นรูปดอกสี่กลีบประดับกระจก ลายราชวัติซึ่งเป็น ลายที่แพร่หลายจากศิลปะรัตนแบบโกสินทร์ผสมผสานกับลายเครือล้านนาจนแปลกไปจาก ลายต้นเค้าเดิม และลายหน้ากระดานประกอบด้วย ลายหน้ากระดานเครือเถา ลายหน้า กระดานดอกสี่กลีบเถา ลายประจำยามก้ามปู ลายดอกจอกก้านแย่ง ลายกรอบ วงโค้งทรง สี่เหลี่ยม ลายสามเหลี่ยมหัวกลับ เป็นต้น

2.3.3 งานแกะสลัก ส่วนใหญ่พบในงานลวดลายประดับหน้าบัน ลวดลายประดับหน้าบัน พบว่ามี รูปแบบของลวดลายอยู่ 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นลวดลายประเภทเทพเทวา ลวดลายส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเทพพนมยืน บนดอกบัวที่รองรับ การแต่งกายเป็นเครื่องทรงกษัตริย์หรือเทพชั้นสูง

กลุ่มที่ 2 เป็นลวดลายประเภทสัตว์ต่างๆ จะประกอบอยู่กับพันธุ์พฤกษาหรือ อยู่ในกรอบลูกฟัก จำแนกได้ สองประเภท คือ ประเภทสัตว์ตามธรรมชาติ ได้แก่สัตว์ใน ๑๒ ราศีหรือนักขัต การ ทำหน้าที่ของรูปนักขัต มักมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ บ่งบอกถึงปี เกิด ผู้ที่เป็นเจ้าศรัทธา หรือผู้ที่เจ้าศรัทธา อุทิศส่วนกุศลไปถึง หรือปีเกิดของเจ้าอาวาสวัดนั้นๆ โดยทางเหนือจะเรียกลวดลายนี้ว่า “ปีเป้ง” และอีกประเภท หนึ่งคือสัตว์ในจินตนาการหรือ ประเภทสัตว์หิมพานต์อีกด้วย

กลุ่มที่ 3 ลวดลายพันธุ์พฤกษา เป็นลวดลายที่ใช้ประดับหน้าบันมากที่สุด แบ่งออกเป็น สองประเภท คือ ประเภทลวดลายดอกไม้-ใบไม้ และอีกประเภทคือลายเครือเถา ลายเครือเถา แสดงออกถึงความ เจริญงอกงามและความอุดมสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง

กลุ่มที่ 4 ลวดลายประเภทธรรมชาติ ส่วนมากมักเป็นพวกลายเมฆในลักษณะ ต่างๆ ซึ่งมีความหมายบ่งบอกถึงท้องฟ้า สวรรค์ อันสามารถโยงไปถึงผ่น หรือน้ำ อันเป็น สิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ ของมนุษย์

กลุ่มที่ 5 เป็นลวดลายเบ็ดเตล็ด แบ่งได้เป็น สองประเภทคือ ลวดลายแบบ ประดิษฐ์ เช่นลายปลอบดินช้าง ลายประจำยามหลังเต่า ลวดลายภาคกลาง และลายกรอบกับ เรือน ซึ่งเป็นลวดลายที่นำมา จากจีน และมีความหมายในทางศิริมงคล สำหรับลวดลายของ วัสดุเครื่องใช้ มีลายปูลมฆฏะกับลายแว่นฟ้า

จากการศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลวดลายไทยล้านนา ลวดลายล้านนาหรือลวดลายประดับของล้านนา ส่วนใหญ่แล้วจะพบลายไทยล้านนาตาม งานลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา ลวดลายปูนปั้น โบราณสถาน และงานแกะสลักไม้ ด้วยเหตุผลนี้เองผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะนำ ลายไทยของชาวล้านนาจาก การศึกษาศาสนสถานผสมผสานให้เข้ากับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ชุดโดยการใช้เทคนิคการตกแต่งด้วยเคคูพางเข้า มาตกแต่งเพื่อบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวล้านนาและบ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาของชาวล้านนา และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ชุดอีกด้วย

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

2.4.1 วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

ภาพที่ 2.4 ป้ายวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงในจังหวัดเชียงใหม่ มีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ ราชภูมการ วัดโชติการาม สร้างขึ้นในรัชสมัยพญาแสนเมืองมา พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย ไม่ปรากฏปีที่สร้างแน่ชัด สันนิษฐานว่าวัดแห่งนี้จะสร้างในปี พ.ศ. 1928 - 1945 และมีการบูรณะมาหลายสมัย โดยเฉพาะพระเจดีย์ ที่ปัจจุบันมีความกว้างด้านละ 60 เมตร เป็นองค์พระเจดีย์ที่มีความสำคัญอีกองค์หนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

2.4.1.1 ประวัติวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

จุลศักราช 289 (พ.ศ. 1874) พญาแสนภูโปรดให้สร้างเมืองเชียงใหม่ และต่อมาอีก 4 ปี ทรงสร้างมหาวิหารขึ้นในท่ามกลางเมืองเชียงใหม่ คือวัดเจดีย์หลวงองค์ที่ 1 ซึ่งอยู่ในวัดพระเจ้าตนหลวง เมืองเชียงใหม่ สมัยพระเจ้าแสนเมืองมาซึ่งเป็นโอรสของพญาเกือมา ขณะที่พระชนมายุ 39 ปี พระองค์โปรดให้สร้างพระเจดีย์หลวงกลางเมืองเชียงใหม่ แต่ยังไม่ทันแล้วเสร็จก็สวรรคต พระราชินีผู้เป็นอัครมเหสีของพระองค์ได้โปรดให้ทำยอดพระธาตุเจดีย์หลวงจนแล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2055 พระเมืองแก้ว พร้อมด้วยชาวเมืองทั้งหลายเอาเงินมาทำกำแพงล้อมพระธาตุเจดีย์หลวง 3 ชั้น ได้เงิน 254 กิโลกรัม จากนั้นจึงได้เอาเงินมาแลกเป็นทองคำจำนวน 30 กิโลกรัม แล้วแผ่เป็นแผ่นที่หุ้มองค์พระธาตุเจดีย์หลวง เมื่อรวมกับทองคำที่หุ้มองค์พระเจดีย์หลวงอยู่เดิมได้น้ำหนักทองคำถึง 2,382.517 กิโลกรัม ประมาณ พ.ศ. 2088 สมัยพระนางจิริประภามหาเทวี ได้เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในเชียงใหม่ จึงทำให้ยอดพระเจดีย์หลวงหักพังทลายลงมา หลังจากนั้นพระเจดีย์หลวงจึงถูกทิ้งให้ร้างมานานกว่า 400 ปี กระทั่งปี พ.ศ. 2423 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 7 ได้รื้อพระวิหารหลังเก่าและสร้างวิหารหลวงขึ้นใหม่ด้วยไม้ทั้งหลัง ช่วงปี พ.ศ. 2471-2481 สมัยพลตรีเจ้าแก้ววันรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย ถือได้ว่าเป็นทศวรรษแห่งการบูรณะครั้งสำคัญของวัดพระเจดีย์หลวง ได้มีการรื้อถอนสิ่งปรักหักพัง แผ้วถางป่าที่ขึ้นปกคลุมโบราณสถานต่างๆ ออก แล้วสร้างเสริมเสนาสนขึ้นใหม่ให้เป็นวัดสมบูรณ์แบบในเวลาต่อมา พระเจดีย์หลวง ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่โดยกรมศิลปากร เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2533 ใช้งบประมาณในการบูรณะถึง 35 ล้านบาท แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2535 แต่เดิมวัดเจดีย์หลวง ชื่อ “โชติการามวิหาร” แปลว่า พระอารามที่มีแต่ความรุ่งเรืองสว่างไสว

เนื่องจากเป็นสถานที่บรรจุพระเกศาธาตุ และพระธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ในกาลครั้งหนึ่ง เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราช ส่งสมณะทูต 8 รูป ภายใต้การนำพระโสณะ และพระอุตตะระ เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตสุวรรณภูมิ รวมทั้งภูมิภาคนี้ด้วย ได้นำเอาพระบรมธาตุมาบรรจุไว้ในองค์เจดีย์องค์เล็กสูง 3 ศอก ที่สร้างขึ้น ณ บริเวณอันเป็นที่ตั้งของพระธาตุเจดีย์หลวงในปัจจุบัน ในเวลานั้นมีชายผู้หนึ่ง อายุ 120 ปี มีใจเลื่อมใส ได้แกะเอาผ้าห่มชุบน้ำมันจุดบูชา และได้ทำนายว่า ต่อไปภายภาคหน้าตรงนี้จะเป็ นอารามใหญ่ชื่อโชติการาม พวกเราจะทั้งหลายเอาข้าวของบูชาพระธาตุพระพุทเจ้า จึงก่อเจดีย์หลังหนึ่งสูง 3 ศอกไว้ เป็นที่สักการบูชา นอกจากนี้ยังมีความหมายอีกนัยหนึ่งของคำว่า “โชติการาม” คือ เวลาที่มีการจุดประทีปโคมไฟ ไปประดับบูชาองค์พระธาตุเจดีย์หลวง จะปรากฏจะปรากฏแสงสีสว่างไสว มองเห็นองค์พระเจดีย์คล้ายเชิงเทียนที่มีเปลวไฟลุกโชติช่วงสว่างไสว ดูแล้วมีความงดงามยิ่งนัก สามารถมองเห็นได้แต่ไกลต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “วัดเจดีย์หลวง” เนื่องจากในภาษาเหนือ หรือคำเมือง หลวงแปลว่า “ใหญ่” หมายถึง พระธาตุเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ วัดเจดีย์หลวงสร้างอยู่กลางใจเมืองเชียงใหม่ ซึ่งแต่เดิมถือว่าเป็นศูนย์กลางทางการปกครองของอาณาจักรล้านนา

2.4.1.2 ปุชนิยสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญภายในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

บริเวณภายในวัด เจดีย์หลวงวรวิหารตั้งอยู่เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ตำบล พระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ภายในวัดประมาณ 32 ไร่ 1 งาน 27 ตารางวาและมีสถานที่สำคัญ และเป็นจุดเด่นมากมายอาทิ เช่น

ภาพที่ 2.5 พระวิหารหลวง

1) พระวิหารหลวง เป็นสถาปัตยกรรมล้านนาประยุกต์สร้างครั้งแรกโดยพระนางติ ดลกะจุตา (ทา) พระราชมารดาของพระเจ้าสามหรั่งแสน เมื่อ พ.ศ. 1955

ภาพที่ 2.6 พระอัฐจารส พระพุทธปฏิมาประธานในพระวิหารหลวง

2) พระอัฐารส พระพุทธปฏิมาประธานในพระวิหารหลวง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยทองสำริดปางห้ามญาติ สูง 8.23 เมตร พร้อมทั้งพระอัครสาวก

ภาพที่ 2.7 พระธาตุเจดีย์หลวง

3) พระธาตุเจดีย์หลวง เป็นพระเจดีย์เก่าแก่อายุกว่า 600 ปี สูงที่สุดในอาณาจักรล้านนาไทยและประเทศไทย สร้างครั้งแรกในปีพ.ศ. 1934 สมัยพระเจ้าแสนเมืองมา กษัตริย์รัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ พ.ศ. 1929-1944)

4) บ่อเป้ง บ่อน้ำใหญ่/ลึก ก่ออิฐกันดินพังไว้อย่างดี อยู่ห่างจากพระเจดีย์ไปทางทิศใต้ 57.75 เมตร บ่อเป้งขุดมาเพื่อนำน้ำมาใช้ในการสร้างพระธาตุเจดีย์หลวง สมัยพระเจ้าติโลกราช ทรงสร้างเสริมพระธาตุเจดีย์หลวง พ.ศ. 2022-1024

ภาพที่ 2.8 ต้นยางใหญ่

5) ต้นยางใหญ่ ในวัดเจดีย์หลวงมีต้นยางใหญ่ 3 ต้น อายุกว่า 200ปี ปลุกสมัยพระเจ้ากาวิละ ต้นหนึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างวิหารอิทธิพล-ศาลกุ่มภักดิ์ด้านหน้าวัด

ภาพที่ 2.9 เจดีย์บูรพาจารย์

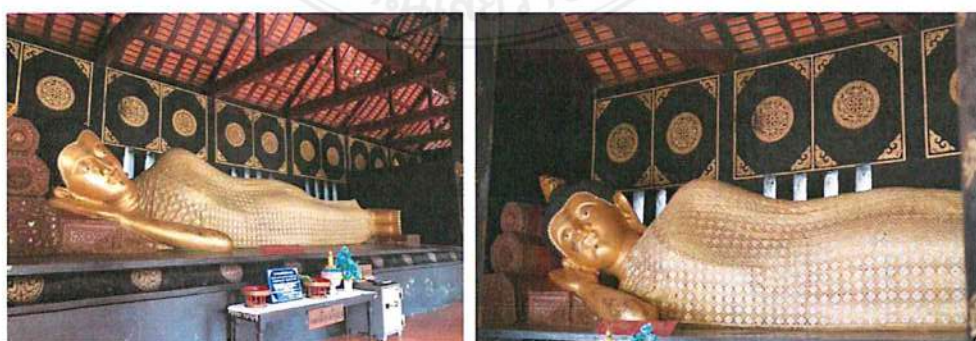
6) เจดีย์บูรพาจารย์ เป็นที่บรรจุอัฐิธาตุอดีตเจ้าอาวาสและบูรพาจารย์ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับวัดเจดีย์หลวง สมโภช ณ วันที่ 11 กรกฎาคม 2554

ภาพที่ 2.10 วิหารหลวงปู่มัน

7) วิหารหลวงปู่มัน เป็นวิหารที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประดิษฐานบุษบกบรรจุอัฐิธาตุ/พินกรรม และรูปเหมือนหลวงปู่มัน ภุริตโตล้านนาบุคสมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ทำพิธีถวายวันที่ 7 พฤศจิกายน 2546

8) วิหารจตุรมุขบูรพาจารย์เป็นปูชนียสถานประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและอัฐิธาตุขอบูรพาจารย์ สมโภชถวาย วันที่13-14 มกราคม 2549

ภาพที่ 2.11 พระนอน

9) พระนอน หรือพระพุทธรูปไสยาสน์ เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่คู่กับพระเจดีย์ แต่ไม่ปรากฏว่าใครสร้างเมื่อใด สร้างด้วยการก่ออิฐฉาบปูน ปิดทอง

10) โบสถ์เก่า เป็นสถาปัตยกรรมพื้นบ้านล้านนา ยุคสมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 7 มีการบูรณหลายครั้งเพื่อให้คงสภาพเดิมไว้ เนื่องจากเป็นหนึ่งในหมวดอุโบสถ สำคัญในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่มาแต่โบราณ

ภาพที่ 2.12 หอธรรม / พิพิธภัณฑ

11) หอธรรม/พิพิธภัณฑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้สร้างพระวิหารหลวง ๒๐๑๗ พระเจ้าติโลกราชได้สร้างพระวิหารหลวงใหม่พร้อมทั้งให้สร้างหอธรรม (หอพระไตรปิฎก) ไว้ทางด้านเหนือองค์พระเจดีย์ คือ สังฆาวาสหอธรรม หลังปัจจุบันสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑

12) พระมหาทักษาจารย์ มี ๒ องค์ องค์ที่ ๑ ประดิษฐานอยู่หลังเจดีย์ติดกับพระนอน องค์ที่ ๒ ประดิษฐานอยู่ในวิหารหลังเล็กอยู่ห่างจากเจดีย์ไปทางทิศเหนือ (คณะหอธรรม) ๔๖.๒๗ เมตร ไม่มีหลักฐานว่าสร้างเมื่อใด

ภาพที่ 2.13 กุ่มกัณฑ์

13) กุมภภัณฑ์ สร้างขึ้นเพื่อคอยรักษาเสาอินทขิลมีอยู่ 2 ตน 2 ศาลาที่มีการฝ่า

14) วิหารเสาอินทขิล อินทขิลหรือเสาหลักเมืองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในวิหารอินทขิล

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2343

จากการศึกษาเรื่องประวัติของวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดเจดีย์หลวงวรวิหารมีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ ราชกุฎาคาร วัดโชติการาม สร้างขึ้นในรัชสมัยพญาแสนเมืองมา พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย ไม่ปรากฏปีที่สร้างแน่ชัด ตั้งอยู่เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ภายในวัดประมาณ 32 ไร่ 1 งาน 27 ตารางวา จากการสำรวจศาสนาสถานบริเวณภายในวัดเจดีย์หลวงวรวิหารมีปูชนียสถานที่สำคัญภายในวัดเจดีย์หลวงวรวิหารที่สะท้อนถึงสถาปัตยกรรมล้านนาได้อย่างดีเยี่ยมได้แก่ วิหารหลวงปู่่มั่น วิหารหลวงปู่่มั่นเป็นสถาปัตยกรรมสกุลช่างล้านนา จำลองแบบมาจากวิหารวัดต้นเกว๋น หรือวัดอินทราวาส ม.๔ ต.หนองควาย อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นวิหารเก่าแก่สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๔๐๑ สมัยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เจ้าผู้นครเมืองเชียงใหม่ องค์ที่ ๖ วงศ์ทิพย์จักร/ทิพย์ช้าง วิหารกว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประดิษฐานบุษบกบรรจุอัฐิธาตุ/พินกรรม บริเวณภายในวิหารหลวงปู่่มั่น มี ลายคำที่สะท้อนสถาปัตยกรรมล้านนาอย่างงดงาม เช่น ลายคำเทพเจ้าถัอดอกไม้ ลายคำหม้อบุรณฆฎะรูปทรงต่างๆ ลายคำพระพุทธรูป และลายคำกนกต่างๆ จึงเป็นเหตุผลที่คณะผู้วิจัย นำลวดลายคำที่ประดับอยู่ภายในวิหารหลวงปู่่มั่นมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาเป็นลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ลวดลายล้านนาต่อไป

2.4.2 วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ภาพที่ 2.14 ป้ายวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ในบริเวณคูเมืองเชียงใหม่ ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วัดพระสิงห์ฯ เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ เป็นประดิษฐานพระสิงห์ (พระพุทธรูป) พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเชียงใหม่และแผ่นดินล้านนา พระพุทธรูปเป็นศิลปะเชียงแสนรู้จักกันในชื่อ "เชียงแสนสิงห์หนึ่ง"

2.4.2.1 ประวัติวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 2 ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมืองเก่า ลักษณะพื้นที่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ 25 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา มีถนนล้อมรอบวัดทั้ง 4 ด้าน ทิศเหนือติดถนนอินทวโรรส ทิศตะวันออกติดถนนสามล้าน ทิศใต้ติดถนนแสนเมืองมา ทิศตะวันตกติดถนนอินทวโรรสผู้สร้างวัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร สร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 1888 โดยพญาผายู กษัตริย์เชียงใหม่ องค์ที่ 5 แห่งราชวงศ์มังราย

พญาผายูได้นำอัฐิ พญาคำฟู ผู้เป็นราชบิดา ซึ่งครองอยู่เมืองเชียงแสนมาบรรจุในสถูปประดิษฐานไว้ ณ ที่แห่งนี้ แล้วสร้างขึ้น ซึ่งเดิมที่เรียกวัดแห่งนี้ว่า วัดลีเชียงพระ เพราะที่บริเวณหน้าวัดเป็นสถานที่ค้าขายของชาวเมือง จนกลายเป็นตลาดลีเชียงพระ และเรียกชื่อวัดว่า "วัดลีเชียงพระ"

ต่อมาประมาณ ปีพ.ศ. 1943 เจ้ามหาพรหม กษัตริย์เมืองเชียงราย ได้อัญเชิญ พระพุทธรูปสี่หิ๊งค์ หรือพระสิงห์ ซึ่งได้มาจากเมืองกำแพงเพชร นำมาถวายพญาแสนเมืองมากษัตริย์เชียงใหม่ พญาแสนเมืองมาได้ อัญเชิญพระพุทธรูปสี่หิ๊งค์ หรือพระสิงห์ประดิษฐานไว้ที่วัดลีเชียงพระประชาชนจึงเรียกวัดลีเชียงพระว่า "วัดพระสิงห์" นับตั้งแต่นั้นมา วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร ได้รับพระราชทานโปรดเกล้าฯ ยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิด วรมหาวิหาร เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2483 ตรงกับรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล รัชกาลที่ 8

1) ปูนียสถานที่สำคัญภายในวัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร

2) พระวิหารลายคำ สร้างขึ้นสมัยของพญาธรรมลังกาหรือพระเจ้าช้างเผือก ระหว่าง พ.ศ. 2358-2364 เป็นสถานที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปสี่หิ๊งค์ พระวิหารลายคำสร้างเป็นศิลปะล้านนา กว้าง 8 เมตร ยาว 30 เมตร มีช่อฟ้า ใบระกา หลังคามุงกระเบื้อง ดินเผาที่มีความสวยงามมาก ได้รับรางวัล สถาปัตยกรรมดีเด่น มีลวดลายทองล่องชาดเทคนิคการฉลุลายปรากฏบนฝาผนังหลังพระประธาน และเสากลาง วิหารและเสาระเบียงด้านหน้าพระวิหาร ตลอดถึงบางส่วนของโครงไม้ บนฝาผนังภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง สังข์ทองและสุวรรณหงส์ เขียนด้วยสีฝุ่นมีความงดงามมาก

ภาพที่ 2.15 พระวิหารหลวง

3) พระวิหารหลวง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2467 เป็นที่ประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ (หลวงพ่อด) พระวิหารหลวงสถาปัตยกรรมแบบล้านนา กว้าง 24 เมตร ยาว 56 เมตร ผนัง-ต้นเสาคอนกรีตเสริม เหล็ก เครื่องบนไม้สักกลั่น หลังคามุงกระเบื้อง มีช่อฟ้าใบระกา หางหงส์ มีมุขหน้าและมุขหลัง ด้านหน้ามี 3 ประตู ด้านหลังมีประตู 2 ข้าง ด้านข้างมี 2 ประตู มีหน้าต่าง ด้านละ 5 ช่อง พระวิหารหลังเดิมเป็นจัตุรมุข ซึ่งได้ชำรุดทรุดโทรมมากจนไม่สามารถบูรณะให้เหมือนเดิมได้ คุรุบาศรีวิชัยจึงได้รื้อและสร้างพระวิหารหลวงปัจจุบันนี้แทน

ภาพที่ 2.16 พระอุโบสถ

4) พระอุโบสถ หรือพระอุโบสถสองสงฆ์ ตามหลักศิลาจารึกบอกว่า สร้างสมัยของพระเจ้ากาวิละพระเจ้ากาวิละและเจ้าอาวาสวัดพระสิงห์สมัยนั้น ได้ร่วมกันสร้างและจัดงานฉลองเมื่อ พ.ศ. 2355 พระอุโบสถเป็นสถาปัตยกรรมล้านนากว้าง 6 วา 10 นิ้ว ยาว 14 วา 1 คอก มุงกระเบื้องดินเผามีข้อฟ้าใบระกามีมุขทั้ง 2 ด้าน มีซุ้มประตูทางเข้าทั้ง 2 ด้านทั้งดงาม รูปทรงครึ่งปูนครึ่งไม้ ด้านบนเป็นเครื่องไม้ทั้งหมด ตรงกลางพระอุโบสถมีมณฑปที่สวยงาม เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปพระเจ้าทองทิพย์จำลอง อุโบสถวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เป็นอาคารตามแบบอย่างศิลปกรรมล้านนา โครงสร้างไม้ ฐานล่างก่ออิฐถือปูน ด้านหน้าทิศใต้ทางขึ้นลงทำเป็นบันไดมกรคายนาค สองข้างตั้งสิงห์ปั้นนั่งด้านละตัว หันหน้ามองตรงออกไป ปัจจุบันยังมีใบเสมาปักอยู่ 15 จุด รอบอุโบสถหลังนี้ตัวอาคารไม้ มีหน้าต่างเป็นซึ้งลูกกรง ผนังแบบฝาไหล หลังคาลดหลั่นสามชั้น มีคันทวยรองรับโครงหลังคา มุงกระเบื้องดินเผาประดับข้อฟ้า นาคสะดุ้งและตัวหงา หน้าบันด้านทิศใต้ตกแต่งลายปูนปั้นพรรณพฤกษาซุ้มทางเข้า – ออก เป็นปูนปั้นนาคสองตัว เลื้อยลงมาเอวทางเกี่ยวกระหวัดอยู่เหนือกรอบประตูพร้อมกับหงส์ 2 ตัวเกาะอยู่ในลักษณะเหลียวหลังเข้าไปดูภายในภายในพื้นที่ตรงกลางพระอุโบสถ ประดิษฐานพระพุทธรูปในซุ้มปราสาท เชื่อกันว่าเพื่อแบ่งเขตการทำสังฆกรรม ด้านเหนือสำหรับพระภิกษุ และด้านใต้สำหรับภิกษุณี ต่อมา บางครั้งจึงเรียกว่า “อุโบสถสองสงฆ์” อุโบสถหลังนี้หันหน้าไปทางทิศใต้ กล่าวกันว่าสร้างในสมัยพระเมืองแก้ว (พ.ศ.2038 – 2068) และได้รับการทำนุบำรุงดูแลรักษา นับแต่สมัยรัตนโกสินทร์ช่วงฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ (พ.ศ.2325 – 2356) มาจนปัจจุบัน

ภาพที่ 2.17 หอไตร

5) หอไตร (หอพระไตรปิฎก) สร้างขึ้นในสมัยของพระเจ้ากาวิละเมื่อ พ.ศ. 2354 เป็นสถาปัตยกรรมล้านนา กว้าง 4 วา 3 ศอก 4 นิ้ว ยาว 8 วา 118 นิ้ว เป็นที่เก็บคัมภีร์ และหีบธรรม มีความงดงาม มีลวดลายปูนปั้นประดับตกแต่งรอบบริเวณหอไตร

6) หอไตรเล็ก สร้างขึ้นใหม่ โดยหลวงอนุสารสุนทรและนางอนุสาร ชั่วยังเส็ง เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2469 และได้บูรณะ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2548

7) หอจกรมครุบาศรีวิชัย สร้างเมื่อ พ.ศ. 2471 โดยหลวงอนุสารสุนทร สร้างถวายครุบาศรีวิชัย ใช้เป็นที่เดินจงกรม ได้บูรณะเมื่อ พ.ศ. 2547 เดิมมีทางเดินเชื่อมไปที่กุฏิไม้สักซึ่งกุฏิของครุบาศรีวิชัยปัจจุบันกุฏิไม้สักถูกไฟไหม้ไปแล้ว

จากการศึกษาประวัติวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ตั้งอยู่ในบริเวณคูเมืองเชียงใหม่ ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะพื้นที่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ 25 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา ซึ่งเดิมที่เรียกวัดแห่งนี้ว่า วัดสี่เชียงใหม่ เพราะที่บริเวณหน้าวัดเป็นสถานที่ค้าขายของชาวเมือง จนกลายเป็นตลาดสี่เชียงใหม่ และเรียกชื่อวัดว่า "วัดสี่เชียงใหม่" จากการสำรวจศาสนสถานบริเวณภายในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ปุชนียสถานที่สำคัญภายในวัดพระสิงห์วรมหาวิหารทุกหลังล้วนแล้วแต่มีความงดงามทางด้านศิลปล้านนา ลายปูนปั้นในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เป็นอีกหนึ่งสถาปัตยกรรมที่สำคัญของวัดพระสิงห์ ลวดลายปูนปั้น หอไตร (หอพระไตรปิฎก) ประกอบด้วยบันไดทางขึ้นด้านหน้าเป็นรูปมกรคายสิงห์บนแท่นแกะสลักลวดลายปูนปั้นพรรณพฤกษา พญานาค โดยรอบผนังด้านนอกอาคารชั้นล่างประดับด้วยลายปูนปั้นรูปเทวดา และเทพนมจำนวน 16 องค์ สัตว์หิมพานต์ อาทิ สิงห์ ช้าง กิเลน ปลา กวาง นกยูง คชสีห์ เหมราช และนรสิงห์ ส่วนพระอุโบสถเป็นอาคารตามแบบอย่างศิลปกรรมล้านนา ฐานล่างก่ออิฐถือปูน ด้านหน้าทิศใต้ทางขึ้นลงทำเป็นบันไดมกรคายนาค สองข้างตั้งสิงห์ปั้นนั่งด้านละตัว หันหน้ามองตรงออกไปหน้าบันด้านทิศใต้ตกแต่งลายปูนปั้นพรรณพฤกษาซุ้มทางเข้า – ออก เป็นปูนปั้นนาคสองตัว เลื้อยลงมาเออทางเกี่ยวกระหวัดอยู่เหนือกรอบประตูพร้อมกับหงส์ 2 ตัวเกาะอยู่ในลักษณะเหลียวหลังเข้าไปดูภายในภายในพื้นที่ตรงกลางพระอุโบสถ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้นำลวดลายปูนปั้นที่ประดับตกแต่งภายนอกหอไตร (หอพระไตรปิฎก) และพระอุโบสถ มาเป็น แรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาเป็นลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ลวดลายล้านนาต่อไป

2.4.3 วัดดวงดี

ภาพที่ 2.18 ป้ายวัดดวงดี

วัดดวงดี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 228 ถนน.พระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดดวงดีเป็นวัดตั้งอยู่ในเขตตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมไม้แกะสลักที่สวยงาม วัดดวงดีได้รับประกาศเป็นโบราณสถาน เมื่อ 27 ตุลาคม 2524 เล่ม 98 ตอนที่ 177 โดย กรมศิลปากร วัดดวงดีถูก

สร้างขึ้นภายหลังจากพระเจ้ามังรายได้สร้างเมืองเชียงใหม่ระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเป็นผู้ใด ตามความเชื่อนิยมของคนในสมัยบรรพกาลที่มักสร้างวัดไว้ประจำตระกูล เพื่อเป็นพุทธานุชาหรือเพื่อเป็นการไถ่บาป สำหรับเหล่าทหารชั้นผู้ใหญ่ที่ออกไปทำศึกแล้วเช่นฆ่าผู้คนไปเป็นจำนวนมาก สำหรับวัดดวงตินั้นแรกเริ่มเดิมทีมีหลายชื่อ เช่น วัดหมากตันเหนือ, วัดอุดมดี, วัดพนมดี และวัดดวงดีตามลำดับ จากการเล่าขานของคนดั้งเดิมกล่าวไว้ว่า วัดดวงดีนี้เคยใช้เป็นสำนักเรียนสำหรับลูกเจ้าขุนมูลนายในสมัยแต่ก่อน และยังคงเคยใช้เป็นสถานที่เรียนของนักเรียนยุพราชวิทยาลัยก่อนที่จะมีการก่อตั้ง ก่อสร้างแล้วเสร็จอีกด้วย.

2.4.3.1 ประวัติวัดดวงดี

วัดดวงดีมีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ - งาน 60 ตารางวา ซึ่งประวัติของวัดไม่เป็นที่ปรากฏแน่ชัดนัก แต่ตามหลักฐานที่ทางอดีตเจ้าอาวาส (พระอธิการบุญชู อภิบุญโญ) ได้ขอให้คุณปวงคำ ต๋ายเขียว คั่นคว่าและเรียบเรียงประวัติวัดดวงดี เพราะเป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งของนครเชียงใหม่ วัดดวงดีมีหลายชื่อ เช่น วัดพันนุนมดี วัดอุดมดี วัดพนมดี ในปี พ.ศ.2513 คุณปวงคำได้เป็นผู้ช่วยวิจัยในโครงการวิจัยค่าจารึกบนฐานพระพุทธรูป ในตำบลศรีภูมิกับตำบลพระสิงห์ โดยมี ดร.ฮันส์ เพนธ์ เป็นหัวหน้า ซึ่งได้พบค่าจารึกบนฐานพระพุทธรูปโลหะองค์หนึ่ง ประดิษฐานอยู่ในวิหาร จารึกด้วยอักษรไทยยวน มีความว่า "สกราชได้ 859 ปี วายสี พระเจ้าตนนี่แสนนี้ไว้วัดตันมกเหนือ" (จ.ศ.858 พ.ศ.2039 สมัยพระเจ้ายอดเชียงรายครองเมืองเชียงใหม่)

พระพุทธรูปองค์นี้ถ้าไม่มีผู้นำมาจากที่อื่น แต่สร้างขึ้นในวัดนี้ หมายความว่าวัดดวงดีต้องสร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2039 วัดดวงดีมีชื่อเรียกอีกอย่างคือ วัดตันมกเหนือ หรือวัดตันหมากเหนือ สร้างขึ้นภายหลังที่พญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่แล้ว และคงมีเจ้านายเมืองเชียงใหม่คนหนึ่งเป็นผู้สร้าง ดำเนินพื้นเมืองเชียงใหม่ กล่าวถึงวัดดวงดี เมื่อ พ.ศ.2304 พระภิกษุวัดนี้ ได้รับนิมนต์ให้ขึ้นครองเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ที่เชียงใหม่เป็นอิสระ ก่อนที่พม่าจะกลับเข้ามาปกครองอีกครั้งหนึ่ง (พ.ศ. 2306 - 2317) ลุลลศักราช 1136 ในปีพ.ศ. 2317 พระเจ้ากาวิละ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทัพพระเจ้ากรุงธนบุรี สามารถยึดเมืองเชียงใหม่คืนจากพม่าได้ เมื่อวันอาทิตย์ขึ้น 15 ค่ำ เดือนห้าเหนือ เมืองเชียงใหม่จึงเจริญรุ่งเรืองจนถึงปัจจุบัน วัดนี้เคยใช้เป็นสำนักเรียนสำหรับลูกเจ้าขุนมูลนายในสมัยก่อน และยังคงเคยถูกใช้เป็นสถานที่เรียนของนักเรียนยุพราชวิทยาลัย ก่อนที่จะมีการก่อสร้างแล้วเสร็จอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2362 สมัยพระญาณธรรมลังกา เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 2 ได้มีการบูรณะและฉลองสมโภช ภายในวัดมีวิหารและหอธรรม ประดับด้วยไม้แกะสลักปิดทองที่สวยงาม

ปูชนียสถานที่สำคัญของวัดซึ่งเป็นมรดกล้ำค่า โดยกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 76 ตอนที่ 108 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 รวม 4 รายการคือ

ภาพที่ 2.19 วิหาร

1) วิหาร จากหนังสือประวัติวัดดวงดี พิมพ์เมื่อพ.ศ. 2515 กล่าวว่าแม่เจ้าจันทน์หอมเป็นผู้คิดสร้าง แต่ไม่ทราบปีที่สร้าง แต่พระเทพวรสิทธิธารจารย์ อดีตเจ้าคณะเชียงใหม่ รูปที่ 8 เมื่อครั้งดำรงสมศักดิ์เป็นเจ้าคุณอุดมวุฒิคุณ รองเจ้าคณะเชียงใหม่ บอกว่าเจ้าอินทรวโรรสสุริยวงศ์ (น้อยสุริยะ) เป็นผู้สร้าง แต่ไม่ปรากฏปีสร้างแน่ชัด ในปี พ.ศ. 2549 กรมศิลปากร ได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์ตามรูปแบบเดิม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชย์ครบ 60 ปี และทรงพระชนมายุครบ 80 พรรษา ในปี พ.ศ. 2550 ลักษณะวิหารเป็นวิหารแบบล้านนา ที่ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมต้นรัตนโกสินทร์ คุณค่าของวิหารแห่งนี้อยู่ที่ลวดลายแกะสลักไม้ประดับสถาปัตยกรรม เช่น ค้ำยันหูช้างแกะเป็นลวดลายสวยงาม รวมทั้งลวดลายแกะสลักเหนือกรอบประตูทางสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 2.20 พระอุโบสถ

2) พระอุโบสถ ไม่ปรากฏปีที่สร้างและผู้ที่ยกสร้าง ลักษณะเป็นแบบพื้นเมืองล้านนาที่มีแบบอย่างทางสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับตกแต่งทั้งงดงาม รูปทรงโบสถ์มีขนาดเล็กหลังคาซ้อนชั้นแบบล้านนา 2 ชั้น หน้าบันและลวดลายตกแต่งแกะสลักปิดทองประดับกระจก ค้ำยันหูช้างแกะสลักไม้เป็นลวดลาย มีใบเสมาปักโดยรอบ

ภาพที่ 2.21 พระเจดีย์

3) พระเจดีย์ หนังสือประวัติวัดดวงดีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2515 กล่าวว่าพระมหาเกสรอดิตเจ้าอาวาสเป็นผู้คิดสร้างไม่ปรากฏปีที่สร้าง ลักษณะสำคัญของพระเจดีย์องค์นี้คือ ฐานสี่เหลี่ยมย่อเก็จมีช้างที่มุมทั้ง 4 แต่เข้าใจว่ามาเพิ่มเติมทีหลังเพราะลักษณะไม่สัมพันธ์กับองค์เจดีย์ ถัดฐานสี่เหลี่ยมย่อเก็จขึ้นไปเป็นซีกมัลลยเถา 8 เหลี่ยม องค์กรฆังกลม บัลลังก์ ปล้องไฉน และปลียอด

ภาพที่ 2.22 หอไตร

4) หอไตร ทำเป็นทรงแบบมณฑป มีหลังคาย่อ ซ้อนกัน 3 ชั้น หน้าต่างทำเป็นซุ้มอยู่โดยรอบ จากสมุดข่อย “ปีบหลั่น” ที่บันทึกด้วยอักษรไทยยวนกล่าวว่าเจ้ามหาอุปราชมหาวงศ์ เป็นผู้สร้างเมื่อ จ.ศ. 1191 (พ.ศ. 2372) สร้างเดือน 7 เหนือ แรม 11 ค่ำ หลังจากสร้างหอไตรถวายวัดดวงดีเสร็จ ก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ องค์ที่ 5 ของเชื้อเจ้า 7 องค์ ลักษณะทรงวัดทรงเป็นหอไตรทรงมณฑปที่เป็นแบบพื้นเมืองล้านนา ตัวหอไตรทรงสี่เหลี่ยมก่ออิฐถือปูน ส่วนหลังคาหรือยอดเป็นทรงมณฑปหลังคาซ้อนลดหลั่นกัน 3 ชั้นประดับด้วยลวดลายตรงบริเวณสันหลังคา

จากการศึกษาประวัติวัดดวงดี วัดดวงดีตั้งอยู่บ้านเลขที่ 228 ถนน.พระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ - งาน 60 ตารางวา สำหรับวัดดวงดีนั้นแรกเริ่มเดิมทีมีหลายชื่อ เช่น วัดหมากตันเหนือ, วัดอุดมดี, วัดพนมดี และวัดดวงดีตามลำดับ จากการเล่าขานของคนดั้งเดิมกล่าวไว้ว่า วัดดวงดีนี้เคยใช้เป็นสำนักเรียนสำหรับลูกเจ้าขุนมูลนายและยังเคยถูกใช้เป็นสถานที่เรียนของนักเรียนยุพราชวิทยาลัยก่อนที่จะมีการก่อสร้างแล้วเสร็จอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2362 สมัยพระญาณธรรมลังกา เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 2 ได้มีการบูรณะและฉลองสมโภช ภายในวัดมีวิหารและหอธรรม ประดับด้วยไม้แกะสลักปิดทองที่สวยงาม

จากการศึกษาสถาปัตยกรรมภายในวัดดวงดี พระวิหารและพระพระอุโบสถ ของวัดดวงดีมีลวดลายของงานแกะสลักที่งดงาม ลักษณะวิหารเป็นวิหารแบบล้านนา ที่ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมต้นรัตนโกสินทร์ คุณค่าของวิหารแห่งนี้อยู่ที่ลวดลายแกะสลักไม้ประดับสถาปัตยกรรม เช่น ค้ำยันหูช้างแกะเป็นลวดลายสวยงาม รวมทั้งลวดลายแกะสลักเหนือกรอบประตูทางสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ลวดลายที่ใช้แกะจะเป็นลวดลายลายเครือเถาพรรณพฤกษาและดอกบัว ปิดทองอร่ามละเอียดอ่อนช้อย ทางหงส์แกะสลักเป็นรูปพญานาค

จากการศึกษาผู้วิจัยได้นำลวดลายแกะสลักจากพระวิหาร และพระพระอุโบสถ มาเป็น แรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาเป็นลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ลวดลายล้านนาต่อไป

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับงานเดคูพาจ

2.5.1 ประวัติงานเดคูพาจ

ข้อมูลเกี่ยวกับเดคูพาจ "เดคูพาจ" คือการนำกระดาษแน้พกั้นลายต่างๆ เช่น สแตมป์ ภาพถ่าย หรือรูปภาพต่างๆ มา ติดบนชิ้นงาน ไม่ว่าจะเป็น ไม้ ขวดแก้ว กระเบื้อง กระถาง กระจกหรือบนพื้นผิวต่างๆที่เป็นวัสดุที่มี ผิวเรียบ

ความหมายของงานเดคูพาจ เดคูพาจ มาจากคำกริยา Decouper แปลว่า “ตัด” และ “ติด” ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะ เป็นการตัดหรือฉีกกระดาษที่มีลายสวยๆ ออกเป็นชิ้นๆ แล้วติดลงไปบนวัสดุต่างๆที่ต้องการ ตกแต่ง เช่น ไม้ กระเบื้อง ดินเผา เครื่องสาน กล้องโลหะ แล้วเคลือบด้วย น้ำมันเคลือบเงา (กิตติยา, 2547)

ความเป็นมาของงานเดคูพาจ เดโคพาจ (Decoupage) คืองานศิลปะประดิษฐ์เพื่อการ ตกแต่งแขนงหนึ่ง โดยใช้วิธีการฉีกกระดาษที่ตัดเป็นรูปร่างต่างๆลงบนพื้นผิววัสดุ แล้วเคลือบเงาด้วยวาร์นิช หลายๆชั้น จัดได้ว่าเป็นงานศิลปะที่มีประวัติความเป็นมายาวนานหลายร้อยปี ซึ่งแท้จริงแล้วงานศิลปะแขนงนี้มีต้น กำเนิดมาจากประเทศจีนและญี่ปุ่น ที่มีเครื่องเรือนต่างๆ ติดรูปแล้วเคลือบเงามาตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 และต่อมาได้ ส่งสินค้าประเภทนี้ไปยังประเทศทางแถบยุโรป ในปี 1750 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่งานเฟอร์นิเจอร์แบบของจีนและญี่ปุ่น ได้รับความนิยมในแถบยุโรปเป็นอย่างมากจนไม่สามารถผลิตได้ทันตามความต้องการ จึงเกิดการผลิตงาน เลียนแบบขึ้นโดยช่างฝีมือชาวอิตาลี โดยพิมพ์ภาพลงบนกระดาษเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ฉีกบนชิ้นงานที่ทำสีพื้น เติร์ยมไว้แล้วเคลือบวาร์นิชหลายชั้นจนขึ้นเงา ซึ่งในสมัยนั้นเรียกงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้ว่า l'arte del povero หรือ poor man's arts เพราะเนื่องจากเป็นงานศิลปะประดิษฐ์ที่ราคาถูกกว่าการจ้างให้ศิลปินวาดภาพลงบน ชิ้นงานจริงๆ ในราวศตวรรษที่ 18 งานศิลปะแขนงนี้ได้แพร่ไปยังประเทศฝรั่งเศสและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จนกลายเป็นงานอดิเรกของสตรีในราชสำนักของพระนางมารี อังตัวเนตต์ ถึงกับเป็นที่กล่าวกันว่าแทบจะไม่มีภาพ ขึ้นใดเลยที่รอดพ้นคมกรรไกรของพระนางและเหล่านางกำนัลไปได้ถึงช่วงศตวรรษที่ 19 ในสมัยวิกตอเรีย พระนาง วิกตอเรีย และดยุค ออฟ เวลลิงตันแห่งอังกฤษทั้งสองพระองค์ทรงโปรดงานศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งในสมัย นั้นจะเรียกงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้ว่า japanning ตามการเรียกตู้ที่ติดรูปเคลือบเงาซึ่งเป็นสินค้าส่งออกจาก ประเทศญี่ปุ่น ทั้งสองพระองค์ทรงโปรดสร้างสรรคผลงานและทรงเป็นนักสะสมผลงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้อีก ด้วย ซึ่งถือเป็นยุคที่เฟื่องฟูมากที่สุด เพราะเป็นยุคที่เทคโนโลยีการพิมพ์พัฒนาก้าวหน้ามาก สามารถพิมพ์ภาพสี สวยงามได้มากมาย แต่ความนิยมงานศิลปะประดิษฐ์แขนงนี้และงานศิลปะแขนงอื่นๆ ก็ต้องหยุดชะงักลงในช่วง สภาวะสงครามจนราวศตวรรษที่ 20 งานศิลปะประดิษฐ์เพื่อการตกแต่งแขนงนี้ได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งและได้ถูก เรียกชื่อใหม่ว่า Decoupage อ่านว่า เดโคพาจ มาจากคำ decoup แปลว่าตัด และในปัจจุบัน ศิลปะแขนงนี้ ได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วโลกมากขึ้น รูปแบบของชิ้นงานได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ไม่เฉพาะใน เรื่องรูปร่าง สี สัน และรูปภาพที่จะนำมาใช้เท่านั้น แต่วิธีการและขั้นตอนก็ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับรูปแบบ การใช้ชีวิตในปัจจุบันมากขึ้นไปอีกด้วย

2.5.2 กระดาษที่ใช้ทำเทคนิคเดคูพาจ

กระดาษ ศิลปะเดคูพาจสามารถพิมพ์ลายลงบนกระดาษหรือผ้า แต่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือกระดาษเยื่อ(ทิชชู)มีคุณสมบัติคือ เนื้อกระดาษบางเมื่อทำศิลปะเดคูพาจแล้วลักษณะงานที่ได้ดูกลมกลืนกับ ชิ้นงาน กระดาษทิชชู (tissue paper) แปลตรงตัวว่า เนื้อเยื่อ เยื่อที่ทำเป็นแผ่นบางๆ เป็นกระดาษประเภทหนึ่งที ผลิตจากเยื่อกระดาษ โดยทั่วไปกระดาษทิชชู แบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามลักษณะการใช้งานดังนี้

2.5.2.1 กระดาษเช็ดหน้า เป็นกระดาษทิชชู ที่มีคุณสมบัติความเหนียว นุ่มเนื่องจากใช้ สำหรับซับน้ำภายหลังล้างหน้า หรือใช้สำหรับชำระล้างเครื่องสำอางเป็นต้น มักจะบรรจุมาในกล่องทรงสี่เหลี่ยม หรือในรูปห่อพลาสติกขนาดเล็ก

2.5.2.2 กระดาษชำระ เป็นกระดาษทิชชูที่มีสมบัติความเปื่อยยุ่ยง่าย เมื่อโดนน้ำในต่างประเทศจะใช้กระดาษชำระเฉพาะในห้องส้วมเท่านั้น โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นม้วนกลมความกว้าง 4.5 นิ้ว กระดาษชำระอาจมีการใส่สีและพิมพ์ลวดลายเพื่อเพิ่มความงาม

2.5.2.3 กระดาษเช็ดปาก กระดาษทิชชูประเภทนี้มีสองลักษณะ ประเภทแรกเป็นกระดาษทิชชูที่จัดไว้ในห้องน้ำเพื่อเช็ดทำความสะอาดมือ อีกประเภทใช้สำหรับวางบนโต๊ะอาหารใช้แทนผ้าเช็ดปากสำหรับการรับประทานอาหารแบบตะวันตกในกลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกา มักมีการทำกระดาษเช็ดปากเป็นสีสันทัน และลวดลายต่างๆ สวยงามเพื่อใช้ประดับบนโต๊ะอาหาร

2.5.2.4 กระดาษชำระอเนกประสงค์เป็นกระดาษทิชชูสำหรับใช้ในงานบ้านทั่วไป ทดแทนผ้าเช็ดพื้น หรือผ้าเช็ดโต๊ะ ในประเทศไทยกระดาษชำระอเนกประสงค์ไม่เป็นที่นิยม และไม่เป็นที่รู้จักกันมากนัก โดยทั่วไปจะผลิตออกมาในรูปแบบม้วน แต่มีความกว้างของแผ่นประมาณ 9 – 10 นิ้ว และเนื้อกระดาษมีความเหนียวเพื่อใช้ทำความสะอาดและการใช้งานทั่วไป

2.5.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเทคนิคเดคูพาจ

2.5.3.1 แปรง มีทั้งแบบขนสัตว์สังเคราะห์และขนธรรมชาติ เช่น ขนกระต่าย เพราะแปรงขนธรรมชาติจะไม่ค่อยเกิดรอยขนแมว ส่วนใหญ่แล้วแปรงที่ใช้ทำสิ่งงานผิวเรียบจะต่างจากทาสีผิวขรุขระเช่น หากจะทาสี MDF ปลายขนแปรงจะต้องเสมอกัน มีความอ่อนนุ่ม แต่งานผิวขรุขระขนแปรงต้องแข็งและปลายไม่เสมอกัน เพื่อที่จะทาสีตามซอกซอนไปตามผิวงานได้ดี

2.5.3.2 พู่กัน เบอร์ของพู่กันที่จะใช้ในแต่ละชิ้นงานด้วย แต่หากเป็นไปได้ควรมีพู่กันทั้งเบอร์ใหญ่และเบอร์เล็ก หลังจากใช้งานเสร็จในแต่ละครั้งต้องนำพู่กันไปแช่น้ำ เพื่อไม่ให้พู่กันแข็งตัวและก่อนนำมาใช้งานก็ต้องซับพู่กับด้วยผ้าขนหนูก่อนทุกครั้ง

2.5.3.3 ฟองน้ำมีความสำคัญที่จะช่วยให้งานสำเร็จ ยิ่งงานที่ต้องใช้การกดให้เกิดร่องรอย รอยลึกหรือมิติในงาน รวมถึงสร้างความเรียบเนียน หรืออาจใช้ผ้าขนหนูผืนเล็กๆ ก็ได้

2.5.3.4 กรรไกร สำหรับใช้งานเดคูพาจ ควรเป็นกรรไกรโค้ง ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร เหมาะกับงานตัดที่มีรายละเอียดมาก ช่วยให้ตัดเจาะได้ง่ายขึ้น

2.5.4 ขั้นตอนการทำเทคนิคเดคูพาจติดลงบนผลิตภัณฑ์ต่างๆ

2.5.4.1 งานไม้ ใช้กระดาษทรายละเอียดขัดที่เนื้อไม้เบาๆ เพื่อให้สติดเนื้อไม้ดีขึ้น ทาสีลงพื้นที่ผลิตภัณฑ์หรือสีให้แห้งสนิทตัด Napkin ที่ต้องการแปะ ลอกชั้นบนสุดของกระดาษออกมา แล้วใช้พู่กันแบนทากาวบางๆ จากนั้นค่อยๆแปะกระดาษลงไปจากด้านหนึ่งไปด้านหนึ่งใช้นิ้วมือหรือฟองน้ำค่อยๆไล่และรอให้กระดาษแห้งและทาด้วยกาวให้ทั่วงานควรทาสองรอบและฉีดสเปรย์เคลือบเงาเพื่อให้ตัวผลิตภัณฑ์มีความคงทนแข็งแรง

2.5.4.2 ดินเผา วิธีทำคล้ายกับการทาลงบนงานไม้เกือบทุกอย่าง ยกเว้นไม่ต้องขัดพื้นผิว แต่ว่ากระดาษดินเผาต้องแห้งสนิท ระวังอย่าให้กระดาษขึ้นมากถ้าขึ้นมากจะทำให้ผลิตภัณฑ์ยึดเกาะกับเดคูพาจไม่ถาวรถ้าใช้กลางแจ้งควรใช้สีแบบ outdoor และเคลือบกาวสองครั้งเพื่อเพิ่มความคงทนให้กับตัวผลิตภัณฑ์

2.5.4.3 กระเบื้องอลูมิเนียม วิธีทำเหมือนการทำลงบนงานไม้เกือบทุกอย่าง ยกเว้นไม่ต้องขัดพื้นผิวให้เรียบเนียนก่อนติดเดคูพาจลงบนตัวผลิตภัณฑ์

2.5.4.4 หิน ล้างหินให้สะอาด แล้วรอให้แห้ง แล้วให้ทาสีพื้นเมื่อสีแห้งแล้ว ทากาวลงบนหิน นำกระดาษที่ตัดไว้ค่อยๆแปะลงไปทาทั่วทั้งก้อนให้ทั่ว เมื่อกาวแห้งทาเคลือบเงาชั้นงานด้วยน้ำยาเคลือบเงาอีกหนึ่งรอบ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคเดคูพาจ วัสดุหลักที่ผู้วิจัยใช้ในการทำคือ กระดาษแน็ปกิ้น หรือกระดาษทิชชู ลักษณะของกระดาษมีความบางและเบาจึงเหมาะสำหรับการพิมพ์ลายและติดลงบนตัวผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขุดมากที่สุด

2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐญาณ์ ภูระหงษ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาของผู้ประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัด ชุมชนศรีปิ่นคร้ว ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัดและสร้างแนวทางในการพัฒนาของผู้ประกอบอาชีพไม้ไผ่ขัด พบว่าปัญหาของผู้ประกอบอาชีพในชุมชน คือความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นำและสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัด ด้านการประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัด และด้านการพัฒนาชุมชนภายในกลุ่มชุมชนศรีปิ่นคร้วยังไม่มีมีการรวมกลุ่มอย่างจริงจัง ปัญหาด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ ขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ ขาดการฝึกอบรมในด้านการพัฒนาด้านรูปแบบและบรรจุภัณฑ์ของสินค้า ช่องทางการตลาดที่ต้องการการแก้ไขโดยสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ยุทธภูมิ และฉัตรเพชร (2557) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาลวดลายพานเครื่องเงินล้านนาด้วยศิลปะเดคูพาจและศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์พานเครื่องเงินด้วยศิลปะเดคูพาจ โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาลวดลายพานเครื่องเงินล้านนาด้วยศิลปะเดคูพาจแทนการเขียนสีโดยมีการออกแบบ จำนวน 3 รูปแบบ สอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดเลือกในการทำผลิตภัณฑ์ 1 รูปแบบ พบว่าผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจ และสามารถนำไปเป็นของที่ระลึกและจัดจำหน่ายได้จริงและมีขั้นตอนและวิธีทำที่ไม่ซับซ้อนมากนัก

จากการศึกษาชุมชนส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และนำไปใช้พัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์พร้อมทั้งบรรจุภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของท้องตลาดด้วยเหตุผลนี้เองกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าที่จะนำไปจัดจำหน่ายในชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวในต่างๆใน จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนแก่คนในชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัด เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ทางด้านความพึงพอใจต่อผลการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ดำเนินในหัวข้อดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย

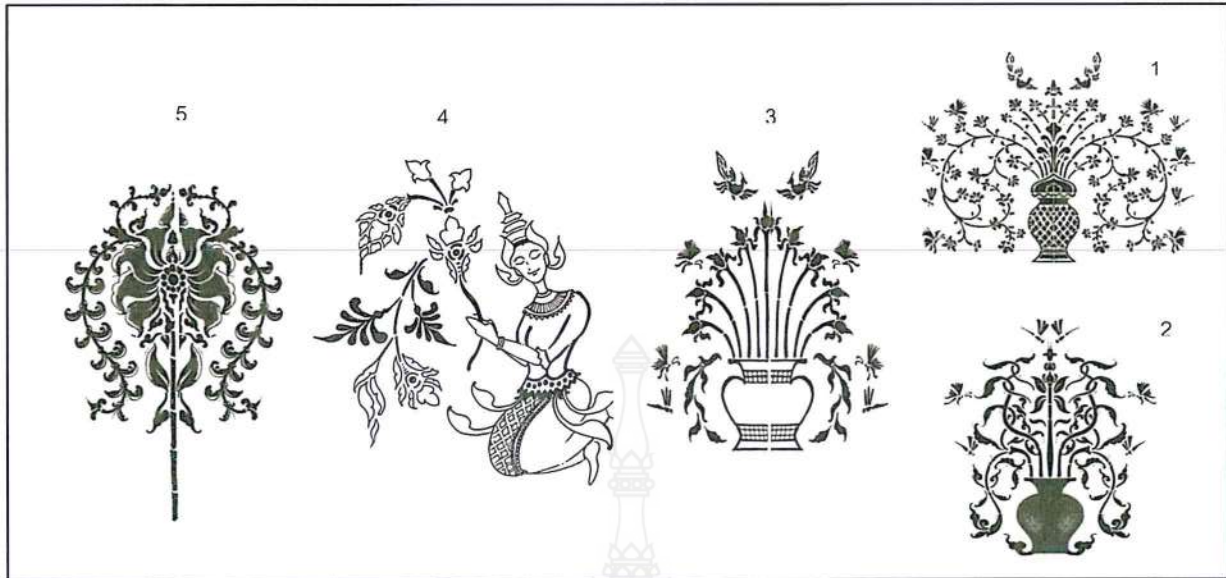
3.1.1.1 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 แบบถามสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของลวดลายล้านนา ที่ควรการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

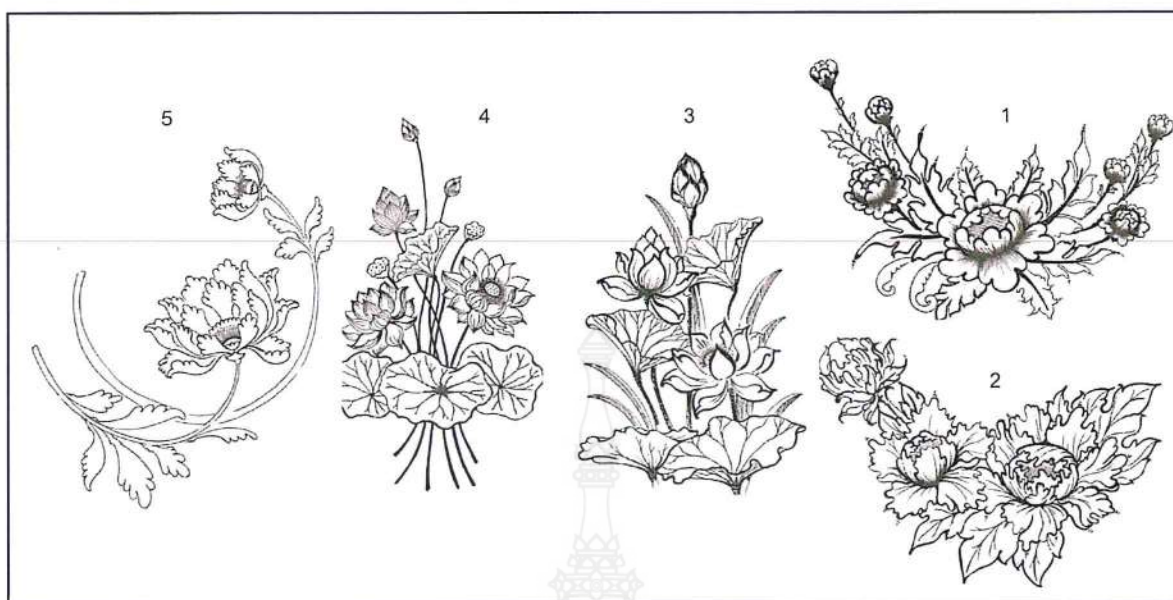
1) ศึกษาและออกแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนา โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากวัดจำนวน 3 วัดคือ วัดพระสงฆ์วรวิหาร วัดดวงดี และวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ซึ่งแต่ละวัดมีความโดดเด่นทางด้านงานศิลปวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาสถาปัตยกรรมภายในวัดดวงดี พระวิหารและพระพระอุโบสถ ของวัดดวงดีมีลวดลายของงานแกะสลักที่งดงาม ลักษณะวิหารเป็นวิหารแบบล้านนา ที่ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมต้นรัตนโกสินทร์ คุณค่าของวิหารแห่งนี้อยู่ที่ลวดลายแกะสลักไม้ประดับสถาปัตยกรรม เช่น ค้ำยันหูช้างแกะเป็นลวดลายสวยงาม รวมทั้งลวดลายแกะสลักเหนือกรอบประตูทางสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ลวดลายที่ใช้แกะจะเป็นลวดลายลายเครือเถาพรรณพฤกษาและดอกบัว ปิดทองอร่ามละเอียดอ่อนช้อย หางหงส์แกะสลักเป็นรูปพญานาค โดยนำลวดลายแกะสลักจากพระวิหาร และพระพระอุโบสถ มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาเป็นลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ได้แก่ 1) ลายออกแบบจากวัดเจดีย์หลวงโดดเด่นทางด้านลายคำหรือลายรักษ์ปิดทอง 2) ลายออกแบบจากวัดพระสงฆ์วรมหาวิหาร โดดเด่นทางด้านปูนปั้น 3) ลายออกแบบจากวัด ดวงดี โดดเด่นทางด้าน ไม้แกะสลัก ดังภาพที่ 3.1-3.3

ภาพที่ 3.1 การออกแบบลวดลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา

ภาพที่ 3.2 การออกแบบลายลวดปูนปั้น ลวดลายปูนปั้นโบราณสถาน

ภาพที่ 3.3 การออกแบบลวดลายแกะสลัก ลวดลายประดับหน้าบัน

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้เนื้อหาเพียงพอ และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด

3) นำแบบสอบถามที่สร้างไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังตารางที่ 3.1

4) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ นำไปปรับปรุงลวดลายล้านนา ดังตารางที่ 3.2

3.1.1.2 แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและแนวทางในการสร้างข้อคำถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

3) นำแบบสอบถามที่สร้างสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมายชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 คน

4) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	อาชีพ	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์ทำงาน
1	นายบรรเจิด ศรีสุข	จิตกรรมไทย	ปริญญาตรี	รับราชการ	วิทยาลัยเพาะช่าง มทร.รัตนโกสินทร์	48 ปี
2	นายนิยม ทิพย์ปัญญา	ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด	มัธยมศึกษา	ธุรกิจส่วนตัว	ชุมชนบ้านร้องดอนชัย	61 ปี
3	นายทวีป ช่วยคุณูปการ	ศิลปะและวัฒนธรรม	ปริญญาโท	ข้าราชการ	วิทยาลัยวังชาย	45 ปี

ตารางที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ แบบถามสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของลวดลายล้านนา ที่ควรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

ลำดับที่	ที่มาของลวดลาย	ลวดลายหมายเลข 1-5				
		1	2	3	4	5
1	ลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา	1 คน	2 คน	1 คน	-	2 คน
2	ลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบ้านของล้านนา	-	3 คน	-	1 คน	2 คน
3	ลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา	1 คน	3 คน	2 คน	-	-

จากตารางที่ 3.2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของลวดลายล้านนา ที่ควรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน คนละ 2 ลาย พบว่า

ลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา ส่วนใหญ่เลือกลายที่ 2 จำนวน 2 คน รองลงมาเลือกลายที่ 5 จำนวน 2 คน และลายที่ 1 และ 3 ลายละ 1 คน

ลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบ้านของล้านนา ส่วนใหญ่เลือกลายที่ 2 จำนวน 3 คน รองลงมาลายที่ 5 จำนวน 2 คน และลายที่ 4 จำนวน 1 คน

ลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา ส่วนใหญ่เลือกลายที่ 2 จำนวน 3 คน รองลงมาเลือกลายที่ 3 จำนวน 2 คน และลายที่ 1 จำนวน 1 คน

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1. ลวดลายที่ผ่านเลือกเหมาะสมกับชิ้นงานในหมายเลขใด เพราะเหตุใด
ผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก

ลายที่ 2 จากลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา มีความเหมาะสมในแง่องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับรูปทรงผลิตภัณฑ์แต่ต้องเพิ่มส่วนหางที่เป็นลวดลาย ซึ่งนกยูงเป็นสัตว์ที่คุ้นเคยของภาคเหนือ

ลายที่ 3 จากลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา แสดงความเป็นศิลปะของภูมิภาคที่ชัดเจนของเชียงใหม่ แต่ให้เพิ่มส่วนของบริเวณด้านข้างประกอบ

ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน

ลายที่ 1 จากลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบันของล้านนา มีดอกประธาน และดอกเล็กเป็นส่วนรอง ลดหลั่นในภาพรวม ซึ่งอาจประยุกต์ลายอื่นๆในส่วนรายละเอียดได้ เช่น ใช้ลายโบตันลายบัว

ลายที่ 5 ควรมีกำหนดที่สามารถทำให้องค์ประกอบสมบูรณ์ในตัว เพิ่มเติมในส่วนโคนของเถาหรือก้านผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

ลายที่ 2 จากลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา ลวดลายน่าสนใจ พลิกแพรงเถา มีจุดที่เป็นประธานและส่วนรองประธาน

ลายที่ 5 จากลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา เพิ่มสัตว์ให้มีชีวิตชีวา เพิ่มรูปบุคคลด้านข้างสองด้าน บริเวณตอนล่างจะน่าสนใจยิ่งขึ้น

2. ปรับปรุงลวดลายจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยปรับเปลี่ยนลายและเพิ่มเติมรายละเอียดให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ตามคำแนะนำก่อนนำลวดลายไปปริ้นลงกระดาษทิชชู ดังนี้

2.2.1 ลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา

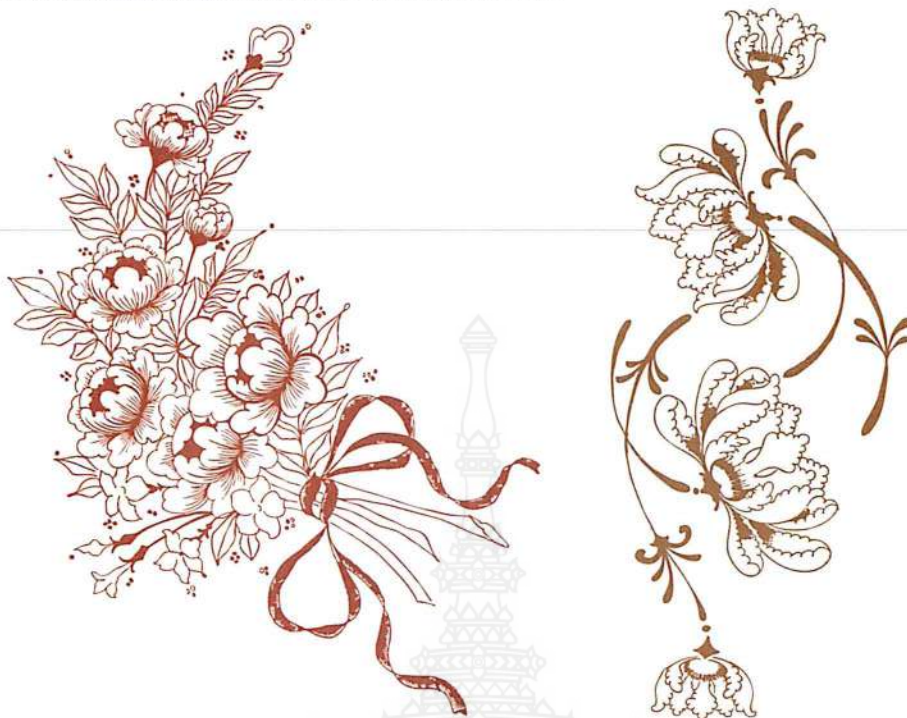
ภาพที่ 3.4 ลวดลายปูนปั้นโบราณสถานปูนของล้านนา

2.2.2 ลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา

ภาพที่ 3.5 ลายคำประดับอาคารทางศาสนาของล้านนา

2.2.3 ลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบันของล้านนา

ภาพที่ 3.6 ลายแกะสลักลวดลายประดับหน้าบันของล้านนา

3.2 วิธีการดำเนินการ

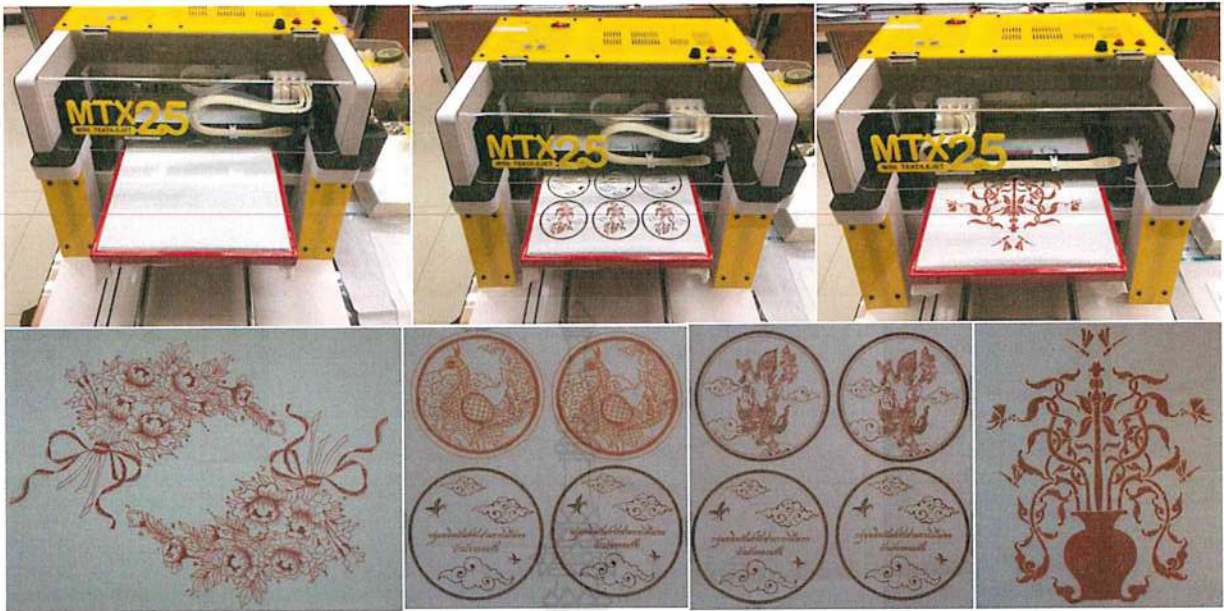
3.2.1 วัสดุ-อุปกรณ์

1. กระดาษทิชชู (ขนาดหน้าพิเศษ)
2. กาวเดคูพาจ
3. น้ำยาเคลือบ
4. น้ำเปล่า
5. ฟองน้ำ
6. พู่กัน
7. กรรไกร
8. แล็กเกอร์เคลือบเงา

ภาพที่ 3.7 วัสดุ-อุปกรณ์

3.2.2 ขั้นตอนการปริ้นลายลงกระดาษทิชชู

ภาพที่ 3.8 ขั้นตอนการปริ้นลายลงกระดาษทิชชู

3.2.3 ขั้นตอนการทากาวเดคูพาจ

นำผลิตภัณฑ์กระดาษใส่ผลไม้ กระเช้า และพวงกุญแจ ไม้ไผ่ขดทากาวเดคูพาจให้ทั่ว จากนั้นทิ้งไว้ให้แห้งสนิท

ภาพที่ 3.9 ผลิตภัณฑ์ที่ทากาวเดคูพาจ

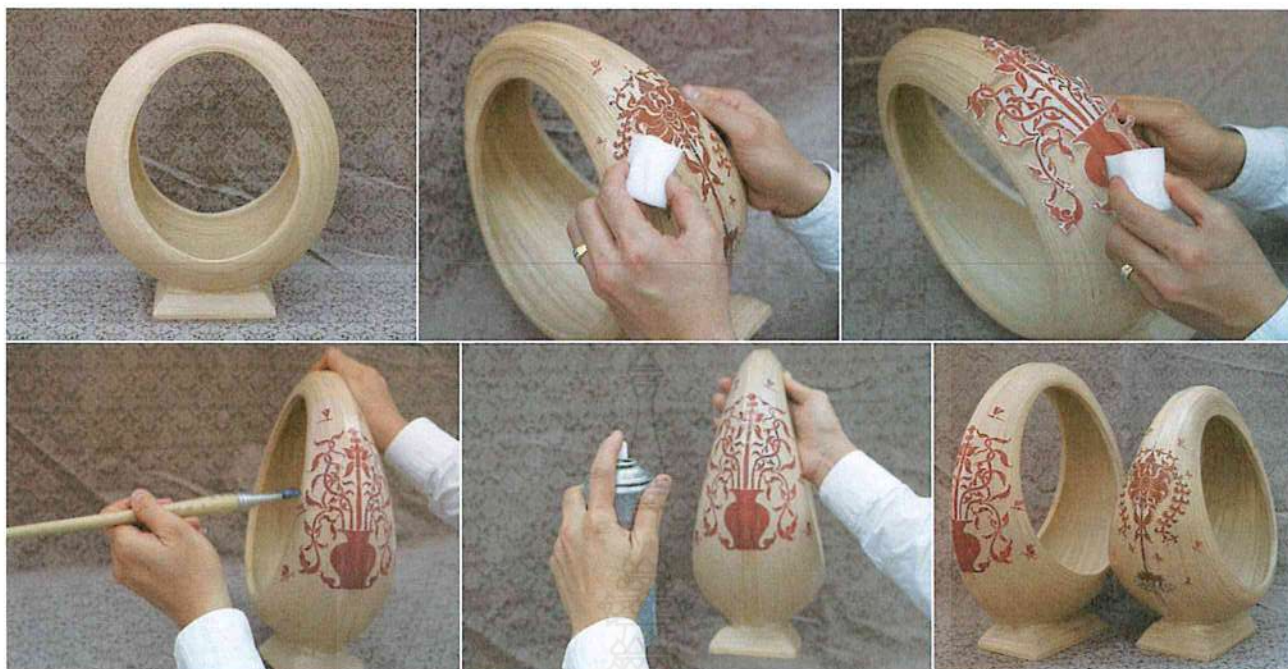
3.2.4 ขั้นตอนการติดลวดลายด้วยเทคนิคเดคูพาจ

3.2.4.1 ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน (กระเช้าจากไม้ไผ่ขด)

1) นำลายที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางติดด้านข้างของกระเช้า จากนั้นนำฟองน้ำจุ่มน้ำแล้วบีบให้หมาด ค่อยๆใช้ฟองน้ำกดลงไปในลายไล่จากขอบลายไปเรื่อยๆ โดยไม่ให้มีอากาศและทิชชู่ยื่นหรือขาด โดยติดลายแบบนี้ทั้ง 2 ด้านของกระเช้าทั้งซ้าย-ขวา

2) นำกระเช้าที่ติดลวดลายเดคูพาจเรียบร้อยแล้วทิ้งไว้ให้แห้งสนิท

3) นำน้ำยาเคลือบทาบริเวณที่ติดลวดลายเดคูพาจ จำนวน 2 รอบ โดยให้รอบแรกแห้งและทาซ้ำอีกรอบทิ้งไว้ให้แห้งสนิท จากนั้นเคลือบด้วยแล็กเกอร์เคลือบเงาให้ทั่ว เพื่อเพิ่มความคงทนของผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 3.10 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ด้วยเทคนิคเคคูพาง

3.2.4.2 ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน (ถาดใส่ผลไม้จากไม้ไผ่ขัด)

- 1) นำลายที่ตัดเรียบร้อยวางติดด้านข้างของถาด จากนั้นนำฟองน้ำจุ่มน้ำแล้วบีบให้หมาด ค่อยๆ ใช้ฟองน้ำกดลงไปบนลายไล่จากขอบลายไปเรื่อยๆ โดยไม่ให้มีอากาศและทึบชุนหรือขาด โดยติดลายตามความต้องการ
- 2) นำถาดที่ติดลวดลายเคคูพางเรียบร้อยแล้วทิ้งไว้ให้แห้งสนิท
- 3) นำน้ำยาเคลือบทาบริเวณที่ติดลวดลายเคคูพาง จำนวน 2 รอบ โดยให้รอบแรกแห้งและทาซ้ำอีกรอบทิ้งไว้ให้แห้งสนิท จากนั้นเคลือบด้วยแล็กเกอร์เคลือบเงาให้ทั่ว เพื่อเพิ่มความคงทนของผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 3.11 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ด้วยเทคนิคเคคูพาง

3.2.4.3 ผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก (พวงกุญแจจากไม้ไผ่ขด)

1) วัสดุ-อุปกรณ์

- 1.1 ไม้ไผ่ขดรูปทรงวงกลม
- 1.2 พู่
- 1.3 ลูกปัดไม้
- 1.4 กระดิ่ง
- 1.5 พวงกุญแจ
- 1.6 เข็ม
- 1.7 ริบบิ้นผ้าต่วน ขนาด 0.5 เซนติเมตร
- 1.8 กรรไกร

ภาพที่ 3.12 วัสดุ-อุปกรณ์

2) ขั้นตอนการทำพวงกุญแจ

2.1 ขั้นตอนการตกแต่งพวงกุญแจ

2.1.1) นำริบบิ้นร้อยใส่เข็ม จากนั้นแทงลงด้านบนของตัวพวงกุญแจไม้ไผ่ขดรูปวงกลม ทำแบบนี้ทั้งด้านบนด้านล่างโดยให้ตำแหน่งตรงกัน

2.1.2) นำลูกปัดไม้วงใหญ่และเล็ก และตัวห้อยพวงกุญแจ ร้อยใส่ในริบบิ้นแล้วมัดเก็บปมให้เรียบร้อย จากนั้นส่วนล่างก็นำลูกปัดไม้เม็ดใหญ่ และพู่มาผูกกับริบบิ้นให้แน่น

2.1.3) นำกระดิ่งมาร้อยเรียงกันเป็นเส้นแล้วนำมามัดติดด้านบนของพู่โดยรอบ

ภาพที่ 3.13 ขั้นตอนการตกแต่งพวงกุญแจ

2.2 ขั้นตอนการติดเดคูพาจ

2.2.1) นำลายที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางติดพวงกุญแจทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จากนั้นนำฟองน้ำจุ่มน้ำแล้วบีบให้หมาด ค่อยๆใช้ฟองน้ำกดลงไปบนลายไล่จากขอบลายไปเรื่อยๆ โดยไม่ให้มีอากาศและฟองอากาศติด โดยติดลายตามความต้องการ

2.2.2) นำพวงกุญแจที่ติดลวดลายเดคูพาจเรียบร้อยแล้วทิ้งไว้ให้แห้งสนิท

2.2.3) นำน้ำยาเคลือบทาบริเวณที่ติดลวดลายเดคูพาจ จำนวน 2 รอบ โดยให้รอบแรกแห้งและทาซ้ำอีกรอบทิ้งไว้ให้แห้งสนิท จากนั้นเคลือบด้วยแล็กเกอร์เคลือบเงาให้ทั่ว เพื่อเพิ่มความคงทนของผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 3.14 ขั้นตอนการติดเดคูพาจ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วคณะผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและวิเคราะห์ตามขั้นตอน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย

แปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	เหมาะสมมากที่สุด
4	เหมาะสมมาก
3	เหมาะสมปานกลาง
2	เหมาะสมน้อย
1	เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์ของการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บแบบสอบถามตามจำนวนที่กำหนดได้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลประมวลผลโดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่เลือก } X \times 100}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} = \frac{n \times 100}{N}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย } \bar{X} = (X) = \frac{\sum fx}{N}$$

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานโครงการการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยหาค่าเฉลี่ยและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

(N =25)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	22	88.00
ชาย	3	12.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	5	20.00
21-30 ปี	2	8.00
31-40 ปี	5	20.00
41-50 ปี	5	20.00
51-60 ปี	2	8.00
มากกว่า 60 ปี	6	24.00
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	13	52.00
มัธยม	3	12.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	4.00
ปริญญาตรี	7	28.00
สูงกว่าปริญญาตรี	1	4.00

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย (ต่อ)

(N =25)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
4. รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	5	20.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	7	28.00
5,000-10,000 บาท	3	12.00
10,000-15,000 บาท	4	16.00
15,000-20,000 บาท	1	4.00
มากกว่า 20,000 บาท	5	20.00
5. อาชีพ		
แม่บ้าน	5	20.00
ข้าราชการ	7	28.00
รับจ้าง	3	12.00
ค้าขาย	10	40.00
อื่นๆ โปรดระบุ	-	-
6. ท่านมีประสบการณ์ด้านการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ขดลั่นนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ		
ไม่เคยทำ	10	40
เคยทำจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม	13	52
เคยทำใช้เอง	2	8
อื่นๆ โปรดระบุ	-	-

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน จำแนกได้ดังนี้
 เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.00 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.00
 อายุ พบว่า ส่วนใหญ่ มากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมาอายุ ต่ำกว่า 21 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 21-30 ปี 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00
 การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ระดับประถม คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 12.00 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1
 รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 5,000 คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาไม่มีรายได้ และมากกว่า 20,000 คิดเป็นร้อยละ 20.00 รายได้ 10,000-15,000 คิดเป็นร้อยละ 16.00 รายได้ 5,000-10,000 คิดเป็นร้อยละ 12.00 และรายได้ 15,000-20,000 คิดเป็นร้อยละ 4.00
 อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 28.00 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 12.00
 ท่านมีประสบการณ์ด้านการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ขดลั่นนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ พบว่า ส่วนใหญ่เคยทำจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาไม่เคยทำ คิดเป็นร้อยละ 40 และเคยทำใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 8

ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านเนื้อหาของสาระของหลักสูตร

ด้านเนื้อหาของสาระของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.60	มากที่สุด
2. ตรงกับความต้องการ	4.64	มากที่สุด
3. มีความน่าสนใจ	4.56	มากที่สุด
4. ระยะเวลาจัดอบรม	4.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.62	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านเนื้อหาของสาระของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจระยะเวลาจัดอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68 รองลงมาตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 และมีความน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการออกแบบ

ด้านการออกแบบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. มีความแปลกใหม่	4.68	มากที่สุด
2. มีการนำวัสดุมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.68	มากที่สุด
3. มีการออกแบบลวดลายที่สอดคล้องกับลายล้านนา	4.76	มากที่สุด
4. มีรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน	4.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.70	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการออกแบบ โดยรวอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจ มีการออกแบบลวดลายที่สอดคล้องกับลายล้านนา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมา มีความแปลกใหม่ มีการนำวัสดุมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และมีรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านวิทยาการ

ด้านวิทยาการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.76	มากที่สุด
2. สนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.68	มากที่สุด
3. มีมนุษยสัมพันธ์	4.76	มากที่สุด
4. ตรงต่อเวลา	4.72	มากที่สุด
5. มีวิธีการสอนที่น่าสนใจ	4.72	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านวิทยาการ โดยรวบอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และมีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาตรงต่อเวลา และมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 สนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูฟาง ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านวัสดุอุปกรณ์

ด้านวัสดุอุปกรณ์	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ	4.52	มากที่สุด
2. วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.60	มากที่สุด
3. วัสดุ อุปกรณ์มีคุณภาพ	4.76	มากที่สุด
4. วัสดุ มีความทันสมัย	4.76	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.66 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ และวัสดุ มีความทันสมัย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมกับการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 และวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องตอนชัย อำเภอสรรภ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของสถานที่	4.52	มากที่สุด
2. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป	4.60	มากที่สุด
3. การจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสมและเพียงพอ	4.68	มากที่สุด
4. มีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงาน ผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี	4.76	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจมีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงาน ผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาการจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68 ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 และความเหมาะสมของสถานที่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52

ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องตอนชัย อำเภอสรรภ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. เป็นการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.72	มากที่สุด
2. เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขด	4.68	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้าน และของใช้ในครัวเรือน	4.76	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้าน และของใช้ในครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

1. เป็นโครงการที่ตีเหมาะสมที่สุดในการพัฒนาต่อยอดเพิ่มขึ้น
2. อยากให้มีกิจกรรมโครงการแบบนี้อย่างต่อเนื่อง
3. อยากให้มีโครงการกิจกรรมแบบนี้ไปใช้กับผลิตภัณฑ์จักสานชนิดอื่นๆที่มีอยู่ในชุมชน
4. เป็นการพัฒนาเทคนิคที่ทันสมัย สวยและสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาสินค้าได้
5. อย่างให้ภาครัฐสนับสนุนเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์ไปต่างประเทศ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) ออกแบบลวดลายไทยล้านนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขดโดยใช้เทคนิคเคคูพาง 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง มีผลการวิจัย ประกอบไปด้วยการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.00 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.00 มีอายุ มากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมาอายุ ต่ำกว่า 21 ปี 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษาประถม คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.00 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาไม่มีรายได้ และรายได้มากกว่า 20,000 คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 28.00ตามลำดับ มีประสบการณ์ด้านการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ขดล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ส่วนใหญ่เคยทำจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาเคย ไม่เคยทำ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตามลำดับ

5.1.2 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการออกแบบ ด้านวิทยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย มีคะแนนความพึงพอใจอยู่ในความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จากทุกข้อของการประเมิน สำหรับคะแนนเฉลี่ยรวมจากทุกข้อที่ประเมินแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีระยะเวลาจัดอบรมไม่มากเกินไปตรงกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทำให้มี

ความน่าสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของคณะผู้วิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขด ลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ด้านการออกแบบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบลวดลาย ที่สอดคล้องกับลายล้านนา ที่มีการนำวัสดุมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความแปลกใหม่ รูปแบบสอดคล้องกับ ความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของสุภาพร (2552) กล่าวว่า การออกแบบ การทำลวดลาย จักสาน การย้อมสี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นความรู้ใหม่ที่พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของวิภา (2552) การออกแบบที่มีเอกลักษณ์เด่นเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สิ่งสำคัญคือควรพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการประยุกต์เพื่อดึงดูดความสนใจ

ด้านวิทยากร มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่นไม่ติดขัด มีบุคลิกสัมพันธที่ดียิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความสนใจอย่างทั่วถึงมาสอนตรงต่อเวลาทุกครั้ง มีวิธีสอนที่น่าสนใจ ใช้การถ่ายทอดความรู้แบบการ สาธิตประกอบคำบรรยายทำให้เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึง สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของอานุภาพ (2542) กล่าวว่า วิทยากร ถือเป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างเนื้อหาไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นหากวิทยากรมีความสามารถในการ ถ่ายทอด มีเทคนิคที่แปลกใหม่ ก็จะทำให้เนื้อหาที่จะถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเป้าหมายทำได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมที่ มีการลงมือปฏิบัติ ก็ยังทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนุกสนานไปกับการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้อง อาศัยความรู้หลายสาขามาผสมผสานกับศิลปะการถ่ายทอดความรู้ทั้งในรูปแบบ ของกิจกรรมการลงมือปฏิบัติ และ ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของชาติชาย (2544) กล่าวว่า การได้ลงมือกระทำกิจกรรม โดยมีผู้สอนให้ความเห็น ในการสร้างความเข้าใจหรืออธิบายเมื่อผู้เรียนสงสัย ส่งผลให้เกิดการกล้าคิด กล้าแสดงออก อันส่งผลต่อการสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง

ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิทยากรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน โดยได้จัดวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นชุดๆ ทำให้ สะดวกในการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวความคิดของจิราพัทธ์ (2553) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ชิ้นงาน และวัสดุอุปกรณ์ใน การประกอบการสอนมีเพียงพอส่งผลให้ เกิดความรู้สึกไม่เครียด ไม่กังวลว่าวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ กล้าที่จะ ประดิษฐ์ชิ้นงาน ไม่กลัวหากมีการทำวัสดุเสียหาย นอกจากนี้ผู้ศึกษายังคำนึงถึงคุณภาพ และความทันสมัยของวัสดุ อุปกรณ์ ที่ทำให้ รู้สึกเกิดความกระตือรือร้น อยากทำงานประดิษฐ์ สอดคล้องกับแนวคิดของจรรยา (2553) กล่าว ว่า การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ชิ้นงานต้องเลือกให้เหมาะสมจึงจะได้งาน ออกมา มีคุณภาพ สวยงาม รวมทั้งต้องดูแลอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตลอดเวลา และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของณิชา ภัทร (2554) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้มีความหลากหลาย จะทำให้เกิดการตื่นตาตื่นใจ มีความตั้งใจ กระตือรือร้นที่จะทำงานให้เสร็จทันเวลา โดยไม่ทอดทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากความเหมาะสม ของสถานที่ มีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงานผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี เพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป และมีการจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสมและเพียงพอ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของคณะผู้วิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้าน และของใช้ในครัวเรือน เป็นการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของฉายรุ่ง (2547) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นอย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถตอบสนองประโยชน์ของชุมชนและจำหน่ายเสริมรายได้ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ควรติดตามแนวทางในการการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลดทลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

5.3.2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขัดลดทลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

5.3.3 การพัฒนาการเขียนลดทลายให้ผลิตภัณฑ์มีสีสันมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ณัฐญาณ์ ภูระหงษ์. 2547. การพัฒนากลุ่มของผู้ประกอบอาชีพการทำไม้ไผ่ขัด ชุมชนศรีปันคร้ว ตำบลท่าศาลาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา อาชีวศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ยุทธภูมิ ชุมภูรัตน์และ ฉัตรเพชร ชมใจ. 2557. เรื่องการพัฒนาตลาดขายพานเครื่องเงินล้านนาด้วย ศิลปะเดคูพาจ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร โซติเวช.

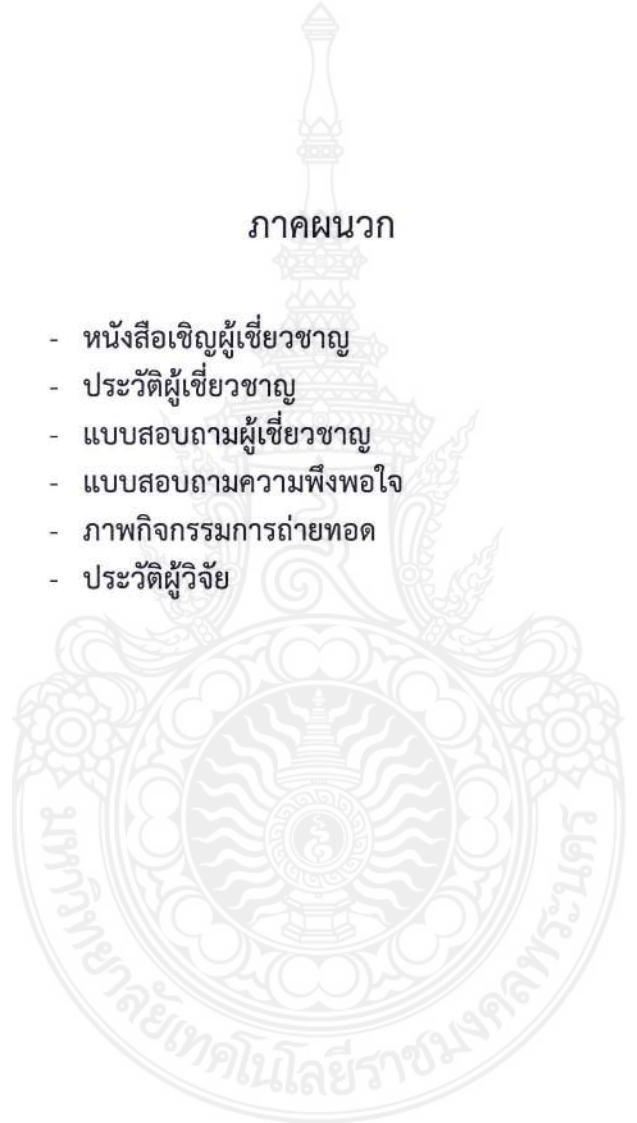
นายน้อย ทิพย์ปัญญา. ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด ชุมชนบ้านร้องดอนชัย ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. 2560 สัมภาษณ์. 20 พฤษภาคม.

ประวัติและความเป็นมาของงานศิลปะเพื่อการตกแต่งเดโคพาจ สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://department.utcc.ac.th>

มารุต โชคตระกูลไพศาลและชนะกิจ บุญทอง.2560 เรื่องผลิตภัณฑ์ตะลุ่มจากกระดาษรีไซเคิลด้วยเทคนิค เปเปอร์มาเช่และเดคูพาจ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โซติเวช.

เครื่องเงินจากไม้ไผ่ขัด จ.เชียงใหม่ สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://lacquer57.blogspot.com>

ภาคผนวก

- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
- ประวัติผู้เชี่ยวชาญ
- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
- แบบสอบถามความพึงพอใจ
- ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด
- ประวัติผู้วิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ โทร.๕๒๑๓

ที่ บค.๒๒๒ /๒๕๖๒

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ลงนามหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

กระผม นายอนุสรณ์ ใจทน หัวหน้าโครงการวิจัย ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ นั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน นั้น

ในการนี้ ผู้วิจัยพิจารณาพบว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย โดยมีรายชื่อดังนี้ ดังเอกสารแนบท้ายนี้

๑. นายน้อม ทิพย์ปัญญา

ผู้เชี่ยวชาญด้านงานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขด ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก

๒. อาจารย์บรรเจิด ศรีสุข

ผู้เชี่ยวชาญด้านลวดลายจิตรกรรมฝาผนัง

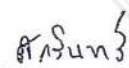
๓. นายทวีป ช่วยคุณูปการ

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายอนุสรณ์ ใจทน)
หัวหน้าโครงการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยคณบดี (.อ.ประภาณี ภวโรจน์)
เพื่อโปรดพิจารณา

ส.กรินทร์

(นายศกรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ)

หัวหน้าสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์

ลงนามแล้ว

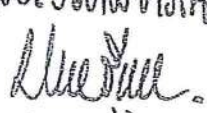

(นางปิยะธิดา สิริวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

๓ ก.ค. ๒๕๖๒

เร่งด่วน

เพื่อโปรดพิจารณา

๓ ก.ค.๖๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๕๖๖

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือ

เรียน นายน้อม ทิพย์ปัญญา

ตามที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร่องตอชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีอาจารย์อนุสรณ์ ใจทน หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล ดร.สุชีรา ผ่องใส อาจารย์กิตติ ยอดอ่อน และนางสาวอัมพวัน ยันแสน นั้น

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พิจารณาพบว่า ท่านเป็นผู้มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐๒ ๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๒๑๓

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่ออาจารย์อนุสรณ์ ใจทน

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖ ๑๘๕ ๔๕๖๖

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๕๑๗

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือ

เรียน อาจารย์บรรเจิด ศรีสุข

ตามที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ ชุมชนบ้านร้องคอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีอาจารย์อนุสรณ์ ใจทน หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล ดร.สุชีรา ผ่องใส อาจารย์กิตติ ยอดอ่อน และนางสาวอัมพวัน ยันเสน นั้น

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พิจารณาพบว่า ท่านเป็นผู้มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐๒ ๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๒๑๓

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่ออาจารย์อนุสรณ์ ใจทน

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖ ๑๘๕ ๔๕๒๖

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๕๖๘

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือ

เรียน นายทวีป ช่วยคุณูปการ :

ตามที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีอาจารย์อนุสรณ์ ใจทน หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล ดร.สุชีรา ผ่องใส อาจารย์กิตติ ยอดอ่อน และนางสาวอัมพวัน ยันเสน นั้น

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พิจารณาพบว่า ท่านเป็นผู้มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐๒ ๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๒๑๓

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่ออาจารย์อนุสรณ์ ใจทน

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖ ๑๘๕ ๔๕๒๖

ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	อาชีพ	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์ทำงาน
1	นายบรรเจิด ศรีสุข	จิตรกรรมไทย	ปริญญาตรี	รับราชการ	วิทยาลัยเพาะช่าง มทร.รัตนโกสินทร์	48 ปี
2	นายน้อม ทิพย์ปัญญา	ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ขัด	มัธยมศึกษา	ธุรกิจส่วนตัว	ชุมชนบ้านร้องดอนชัย	61 ปี
3	นายทวีป ช่วยคุณูปการ	ศิลปะและวัฒนธรรม	ปริญญาโท	ข้าราชการ	วิทยาลัยวังชาย	45 ปี

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

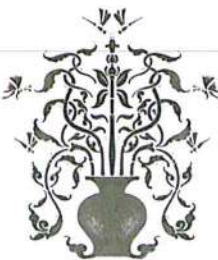
โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง
ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....
2. เพศ.....
3. อายุ..... ปี
4. วุฒิการศึกษา.....
5. อาชีพ.....
6. สถานที่ทำงาน.....
7. ประสบการทำงาน..... ปี
8. ความเชี่ยวชาญ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของลวดลายล้านนา ที่ควรการพัฒนาผลิตภัณฑ์
หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ของลวดลายล้านนา ที่ควร
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอ
สารภี จังหวัดเชียงใหม่

แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด จากจำนวน 5 ลวดลาย
ให้เลือกเพียง 2 ลวดลาย แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับที่	ที่มาของลวดลาย	ลวดลาย หมายเลข1-5		
1	ลายคำประดับ อาคารทาง ศาสนาของ ล้านนา	1 ☐ 4 ☐ 	2 ☐ 5 ☐ 	3 ☐
2	ลายแกะสลัก ลวดลายประดับ หน้าบัน	1 ☐ 4 ☐ 	2 ☐ 5 ☐ 	3 ☐

ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

1. ลวดลายที่ท่านเลือกเหมาะสมกับชิ้นงานในหมายเลขใด เพราะเหตุใด

-ผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก

-ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน

-ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
อ. อนุสรณ์ ใจทน
อ. ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล
ดร. สุชีรา ผ่องใส
อ. กิตติ ยอดอ่อน
น.ส.อัมพวัน ยันเสน

แบบประเมินผลความพึงพอใจโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา
ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม -1 กันยายน 2562
ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และความพึงพอใจต่อการจัด
โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง
ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา
ด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 21 ปี ☐ 21 – 30 ปี
☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี
☐ 51 – 60 ปี ☐ มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา
☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา
☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
☐ ปริญญาตรี
4. อาชีพ โปรดระบุ.....
5. รายได้ต่อเดือน
☐ ไม่มีรายได้
☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 5,000 – 10,000 บาท
☐ 10,000– 15,000 บาท ☐ 15,000 – 20,000 บาท
☐ มากกว่า 20,000 บาท
6. ท่านมีประสบการณ์ด้านการทำผลิตภัณฑ์จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง
☐ ไม่เคยทำ ☐ เคยทำตัวเอง
☐ เคยทำจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร					
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
2. ตรงกับความต้องการ					
3. มีความน่าสนใจ					
4. ระยะเวลาจัดอบรม					
ด้านการออกแบบ					
1. มีความแปลกใหม่					
2. มีการนำวัสดุมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม					
3. มีการออกแบบสวดลายที่สอดคล้องกับลายล้านนา					
4. มีรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน					
ด้านวิทยากร					
1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
2. ความสนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง					
3. มีมนุษยสัมพันธ์					
4. ตรงต่อเวลา					
5. มีวิธีการสอนที่น่าสนใจ					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
1. วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ					
2. วัสดุ อุปกรณ์ความเหมาะสมกับการใช้งาน					
3. วัสดุ อุปกรณ์มีคุณภาพ					
4. วัสดุ มีความทันสมัย					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. ความเหมาะสมของสถานที่					
2. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป					
3. การจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสม และเพียงพอ					
4. มีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงาน ผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี					
ด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย					
1. เป็นการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เขต					
3. ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้าน และของใช้ในครัวเรือน					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

อ.อนุสรณ์ ใจทน

อ.ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล

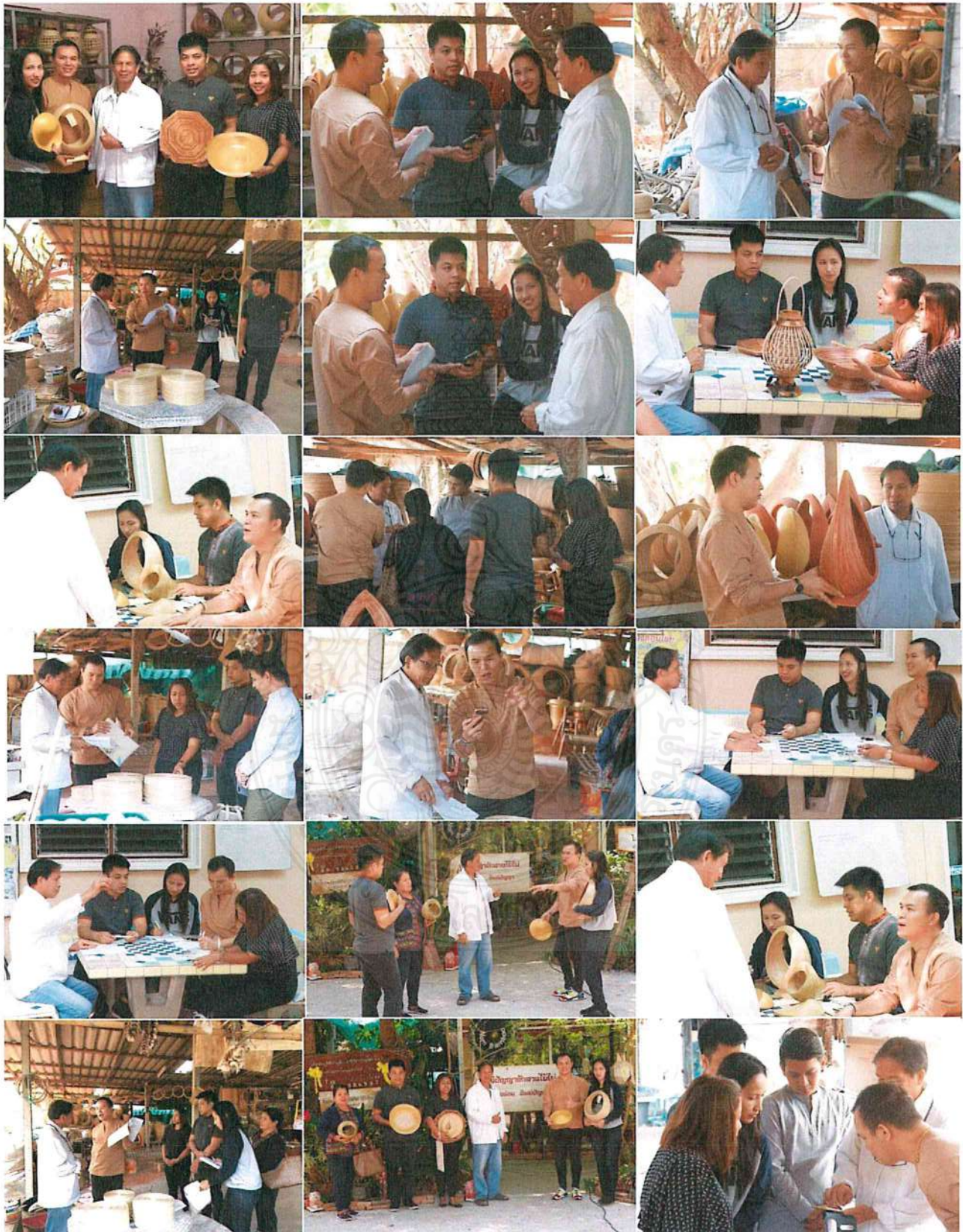
ดร. สุชีรา ผ่องใส

อ.กิตติ ยอดอ่อน

น.ส.อัมพวัน ยันแสน

ภาพการลงพื้นที่
โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคดูพาจ
ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง
ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562
ณ ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ชดสวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ

ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562

ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาง

ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562

ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคอูพาจ

ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562

ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคดูพาจ

ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562

ณ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ
ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562
ณ ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมการถ่ายทอด

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ
ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2562-1 กันยายน 2562
ณ ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ- นามสกุล (ภาษาไทย) นายอนุสรณ์ ใจทน
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Anusorn jaiton
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 3 5019 00273 88 8
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ และหัวหน้างานศิลปวัฒนธรรม
ตำแหน่งทางบริหาร -
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ. 10300
โทรศัพท์ 0-2665-3777 ต่อ 5213
โทรสาร 0-2282-4490
e-mail address : Anusorn.j@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาตรี	คศ.บ. (คหกรรมศาสตร์)	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชติเวช	2549

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผลิตภัณฑ์งานบัวแบบไทย	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2552
การศึกษาวิเคราะห์ศิลปะประดิษฐ์จากงานศิลปะไทยใน เกาะรัตนโกสินทร์	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./2555
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงบูรณาการ วิชา เทคนิคการจัดดอกไม้ ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ มทร.พร นระคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2555
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่ : กรณีศึกษา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./2556

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มจากไผ่หางไก่ด้วยเทคนิคเปเปอร์มาเช่	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2556
การอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปดอกไม้แบบไทย: กรณีศึกษาประเพณีงานแต่งงาน	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2558
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าขาวม้าเชิงสร้างสรรค์	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2559
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มเชิงอนุรักษ์จากเศษผ้าไหมด้วยเทคนิคการเย็บลายไทย	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2560
ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์ถ่านดูดกลิ่นจากภูมิปัญญาการเผาถ่านไม้โกงกาง: กลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร ตำบลเขายี่สาร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./2560
การพัฒนาหินเพอร์ไลต์ตกแต่งกลิ่น	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2561
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้งานไว้อาลัยจากแกลบ	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./โครงการต่อเนื่อง 2561-2562
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร่องตอชัย อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยภูมิ	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./ 2562
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดอกไม้ในจิตรกรรมฝาผนังและการถ่ายทอดสู่การเรียนรู้ นอกห้องเรียนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Piyatida Seehawatanakul
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 1006 01896 22 3
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
ตำแหน่งทางบริหาร คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวังใหม่ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2665-3777 ต่อ 5555
โทรสาร 0-2280-0435
e-mail address : Piyatada.s@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาตรี	คศ.บ. คหกรรมศาสตร์ (พัฒนาการครอบครัวและเด็ก)	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	2531

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมจากผ้าย้อมสีธรรมชาติ	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2547
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผลิตภัณฑ์งานบัวแบบไทย	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2552
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงบูรณาการ วิชาเทคนิคการจัดดอกไม้ ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2555
การศึกษาวิเคราะห์ศิลปะประดิษฐ์จากงานศิลปะไทยในเกาะรัตนโกสินทร์	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./2555
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่ : กรณีศึกษา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./2556

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การศึกษากระบวนการย้อมสีใบตองแห้งด้วยสีธรรมชาติ และสีวิทยาศาสตร์ เพื่องานศิลปะประดิษฐ์	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2556
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มจากโสนทางไก่อด้วยเทคนิคเปเปอร์มาเช่	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2557
การอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปดอกไม้แบบไทย:กรณีศึกษาประเพณีงานแต่งงาน	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2558
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าขาวม้าเชิงสร้างสรรค์	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2559
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มเชิงอนุรักษ์จากเศษผ้าไหมด้วยเทคนิคการเขียนลายไทย	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2560
ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์ถ่านดุกกลินจากภูมิปัญญาการเผาถ่านไม้โกก่าง: กลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร ตำบลเขายี่สาร อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./2560
การพัฒนาหินเพอร์ไลต์ตกแต่งกลิน	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/ 2561
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้งานไว้อาลัยจากแกลบ	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./โครงการ ต่อเนื่อง 2561- 2562
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนา ด้วยเทคนิคเดคูพาจ ชุมชนบ้านร่องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดอกไม้ในจิตรกรรมฝาผนังและการถ่ายทอดสู่การเรียนรู้ นอกห้องเรียนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวสุชีรา ผ่องใส
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss.Sucheera Phongsai
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 1303 00199 787
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
ตำแหน่งทางบริหาร -
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวัดราชบพิธ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2282-8531-2
โทรสาร 0-2280-0435
e-mail sucheera.ph@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาเอก	ปร.ด. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	มหาวิทยาลัยทักษิณ	2562

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาวิชาไทยคดีศึกษา และสาขาวิชาสังคมศึกษา

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผลิตภัณฑ์งานบัวแบบไทย		มทร.พระนคร/2552
การศึกษาผลการจัดกิจกรรมในวิชาหลักการทางศิลปะที่มีต่อการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักศึกษาในคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร	หัวหน้า โครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2554
การศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมดอกไม้จากงานศิลปะไทยในเกาะรัตนโกสินทร์	หัวหน้า โครงการวิจัย	วช./2555
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่ : กรณีศึกษา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./2555
การพัฒนาหินเพอร์ไลต์ตกแต่งกลิ่น	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2561
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้งานไว้อาลัยจากกล้วย	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./โครงการต่อเนื่อง 2561-2562

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดสายลั่นนา ด้วยเทคนิคเคคูพาจ ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	หัวหน้า โครงการวิจัย	วช./ 2562
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดอกไม้ในจิตรกรรมฝาผนังและการ ถ่ายทอดสู่การเรียนรู้ นอกห้องเรียนของเยาวชนใน กรุงเทพมหานคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562

1. ชื่อ- นามสกุล (ภาษาไทย) นายกิตติ ยอดอ่อน
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Kitti Yord-on
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 1 1008 00191 53 3
3. ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
ตำแหน่งทางบริหาร -

4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ. 10300

โทรศัพท์ 0-2282-8531-2 ต่อ 6502

โทรสาร 0-2282-4490

e-mail address : Kittiy@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาโท	คศ.ม.(คหกรรมศาสตร์)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2556

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าขาวม้าเชิงสร้างสรรค์	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2559
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มเชิงอนุรักษ์จากเศษผ้าไหมด้วยเทคนิคการเขียนลายไทย	ผู้ร่วมโครงการ	มทร.พระนคร/2560
ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์ถ่านดูดกลิ่นจากภูมิปัญญาการเผาถ่านไม้โกงกาง: กลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร ตำบลเขายี่สาร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./2560
การพัฒนาหินเพอร์ไลต์ตกแต่งกลิ่น	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2561
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้งานไว้อาลัยจากกลีบ	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./โครงการต่อเนื่อง 2561-2562

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสарภักดิ์จังหวัดเชียงใหม่	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./ 2562
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดอกไม้ในจิตรกรรมฝาผนังและการถ่ายทอดสู่การเรียนรู้ นอกห้องเรียนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาว อัมพวัน ยันเสน
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss.Ampawan Yunsan
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 1 84402 00096 67 3
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ พนักงานมหาวิทยาลัย (นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ)
ตำแหน่งทางบริหาร -
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เลขที่ 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวัดพระปาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2282-8531-2 ต่อ 5213
โทรสาร 0-2280-0435
e-mail Ampawan.y@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาโท	ศศ.ม.(คหกรรมศาสตร์)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2552

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าขาวม้าเชิงสร้างสรรค์	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2559
การพัฒนาผลิตภัณฑ์พานพุ่มเชิงอนุรักษ์จากเศษผ้าไหมด้วยเทคนิคการเย็บลายไทย	ผู้ร่วมโครงการ	มทร.พระนคร/2560
ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์ถาดดกกลื่นจากภูมิปัญญาการเผาถ่านไม้โกงกาง: กลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร ตำบลเขายี่สาร อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./2560
การพัฒนาหินเพอร์ไลต์ตกแต่งกลื่น	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	มทร.พระนคร/2561
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้งานไว้อาลัยจากกล้วย	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./โครงการต่อเนื่อง 2561-2562
การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ขดลวดลายล้านนาด้วยเทคนิคเคคูพาง ชุมชนบ้านร้องดอนชัย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่	หัวหน้าโครงการวิจัย	วช./ 2562
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดอกไม้ในจิตรกรรมฝาผนังและการถ่ายทอดสู่การเรียนรู้ นอกห้องเรียนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร	ผู้ร่วมโครงการวิจัย	วช./ 2562

